

FlygvapenNytt

1975

Nummer 2

Apropå 'Quinno-året'

Trevlig
Sommar

FlygvapenNytt

- Paris Air Show -75 is över. 'Team Viggen' fick ej delta. Det påstås att det var den franska dubbelmoralen som sa 'non! En svensk inledning enl ovan, ansågs inte Mirage-kungen kunna orka med...

Ansvarig utgivare: **HANS NEIJ**
Redaktionschef: **ULF BJÖRKMAN**
Redaktör: **JAHN CHARLEVILLE**
LENNART OLANDER

BIDRAG från läsekretsen välkomnas. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera allt material. — Endast "Ledaren" ger uttryck för CFV:s åsikter.

ATERGIVANDE av textinnehållet medges — källan önskas i så fall tydligt angiven.

ADRESS: **TELEFON:**
FLYGVapenNYTT 08/67 95 00
Flygstaben/Info-avd ankn 767
104 50 Stockholm 80 el. 243

AB OPE-TRYCK, Östersund 1975

Nr	Manusstopp	Ungefärlig utgivningstid
3	1/8	Oktober
4	26/9	December
1	25/11	Februari

Prenumerationspris: 12 kr/år
Postgironummer 31 69 97—8,
kassa 601:4, Flygstaben

i innehåll

LEDARE: Förbandsindragningarna*	3
ÖB i försvarsfrågan*	4—5
Stormakternas nya luftkrigföring*	6—8
Flygattacksystem 85*	9
Väderkrig i världsstrategin?*	10—13
Vår unika basfilosofi*	14—16
Intryck från en USA-resa	17
Österrikes 'flygvapen', tema B nr 9	18—23
Personalförankrad disciplin*	24—25
Tema F20, del 2	26—30
'Quinnoåret' + Ev försvarsgrenssamgående?*	31—32
Flygvapnet vs Poststyrelsen*	33
Flyg-nytt-i-kort-kort, m m	34

* Text som genom förbandschefs (motsv) försorg skall genomgå med därav berörd personal.

Förbandsindragningarna

Riksdagsbeslut* har i maj fattats om indragning av Södermanlands och Kalmar flygflottiljer. För flygspaningen innebär det visserligen att tre av de fyra fredsdivisionerna lever vidare men inom ramen av andra flottiljorganisationer. För jaktdivisionerna i Kalmar innebär det dock slutet.

Detta känns givetvis bittert för alla som ivrar för ett fredsbevarande och bra försvar. För oss i flygvapnet känns det särskilt bittert.

◆ ◆ Varför har då detta blivit nödvändigt? Skälen är flera. Övergripande har varit en sedan slutet av 60-talet köpkraftssvagare försvarsbudget. Den tekniska fördyringen för kvalificerad materiel har accelererat. Till detta har på sistone kommit en omfattande inflation. Dessa faktorer har berört alla tre försvarsgrenarna, ja hela vårt samhälle.

Strävan efter internationell avspänning har enligt vår försvarsminister givit sådana löften, att regeringen vågar tro på en begränsning av de väpnade styrkorna i omvärlden i en nära framtid. Vår överbefälhavare har en försiktigare syn.

Redan 1961 beslutade sig chefen för flygvapnet att satsa på Viggan som ersättare för Lansens- och Drakenepoken. I det läget gällde alltså ett av de försvarsbeslut som ännu under efterkrigstiden gav gott utrymme för materielförnyelse.

För att kunna genomföra programmet, som man redan under 60-talets lopp insåg skulle kräva ökade medel, var man tvungen att, därest dessa medel inte ställdes till förfogande, välja andra vägar. Under 60-talets slut besannades farhågorna. Chefens för flygvapnet första steg blev då att vakantsätta ett antal jaktdivisioner för att snabbt minska driftskostnaderna och ge större utrymme för morgondagens materiel. Denna åtgärd kritiserades av många men visade sig i princip riktig, eftersom 68 års försvarsbeslut kom att innebära varaktigt nedgång.

Allteftersom tiden framskred övervägde CFV också andra lösningar, om de låga anslagsramarna skulle bli bestående. Bland annat undersöktes möjligheterna att leva vidare med modifierade Drakar och därigenom hålla uppe organisationen. Om ett flygvapen skall kunna fylla sin uppgift som en fredsbevarande faktor och i krig kunna lösa sina uppgifter mot en angripare med moderna flygstridskrafter krävs dock alltså kvalitet i högsätet. Beslutet att fullfölja Viggan-programmet blev därför definitivt.

◆ ◆ I slutet av 60-talet stod det klart att antalet Viggan skulle bli så begränsat att fredsorganisationen måste överses. Försvarets fredsorganisationsutredning fick försvarsministerns direktiv att med prioritet ägna sig åt flygvapnet. 1972 års försvarsbeslut skärpte situationen.

Nu kastade kostnaderna för S 32, S 35, J 35 och även AJ 37:s efterträdare sin skugga framför sig. 80-talets flygmaterielersättning kommer att kräva en sådan tribut, att en snabbare nedgång i driftskostnaderna ansågs nödvändig redan under 70-talet. Oförbrukade 35-divisioner måste avvecklas före från början avsett datum, robot 68 "Bloodhound-divisionerna" likaså. "Kapitalförstöring" blev på detta sätt oundviklig. Drastisk organisationsminskning erfordrades för att klara ekonomin.

Redan vid sitt tillträde hösten 1973 förklarade den nye flygvapenchefen att vi nu koncentrerar oss att bygga upp ett nytt flygvapen efter de helt nya förutsättningar som kommer att råda. Detta är ett arbete fyllt av stora, svåra men också mycket intressanta uppgifter. Viggensystemets höga kvalitet och påverkan härav både på bas- och stridsledningssystemen kommer att ge flygvapnets personal inspiration att arbeta i och för ett fortsatt, låt vara klart mindre, men alltså mycket effektivt flygvapen. Detta är något att ta fasta på. Men vi kommer att sakna de förband som nu går förlorade. ★

* Utfallet av riksdagsvoteringen 75-05-15 blev: För nedläggning: 154; Mot: 152; En (1) avstod.

Förberedelserna för försvarsbeslutet 77 har redan pågått under flera år. I juni förra året överlämnade ÖB perspektivplan del 1 till regeringen. Denna första del innehåller idéskisser till alternativa försvarsmaktsstrukturer på 1990-talet utformade på olika ekonomiska nivåer. Perspektivplan del 2 skall lämnas till regeringen den 1 november i år. Avsikten med del 2 är att "knyta samman" idéskisserna i del 1 med den situation försvarsmakten befinner sig i 1977. Eftersom ÖB i denna del bl a skall lämna konkreta förslag till utformning av försvarsmakten i olika ekonomiska ramar för perioden 1977-82, kommer denna att utgöra ett av de viktigaste underlagen för försvarsbeslutet.

Försvarsmaktens inriktning och utformning har sedan 1958 beslutats i långsiktiga försvarsbeslut. Sådana långsiktiga beslut möjliggör kontinuitet i planeringen och är en nödvändig förutsättning för att olika delar av organisationen skall kunna förändras och samordnas på ett rationellt sätt. Genom långsiktigheten kan också de framtida konsekvenserna av olika beslut överblickas.

De senaste försvarsbesluten 1968 och 1972 har inneburit minskade reella ekonomiska resurser för försvarsmakten. Detta har redan medfört och kommer framförallt under de närmaste åren att medföra **väsentliga nedskärningar** av vår krigsorganisation och därmed leda till **allvarliga konsekvenser** för vår krigsavhållande förmåga.

Krigsorganisationen påverkas dock till en början relativt långsamt. Konsekvenserna av 1968 års försvarsbeslut har först nu på allvar börjat påverka försvarsmaktens effekt. 1972 års försvarsbeslut innebär en kraftig reduktion av de ekonomiska resurserna. Beslutet får dock genomslag på krigsorganisationen först under slutet av 1970-talet.

De försvarsbeslut som skall fattas 1977 kommer således inte i första hand att styra krigsorganisationen under perioden 1977-1982 utan kommer väsentligen att vara avgörande för krigsorganisationen och den krigsavhållande förmågan under resten av 1980-talet och för vår förmåga att realisera kvalificerade vapensystem på ännu längre sikt.

Det är viktigt att som bakgrund till den nu påbörjade försvarsdebatten klargöra att det inte är 1970-talets utan 1980-talets försvar vi kommer att diskutera och besluta om. Några grundläggande förhållanden klargöras i det följande.

Försvarsmaktens personal. — Människan är självfallet en viktig komponent i vår försvarsmakt både nu och i framtiden. Även i samband med tekniskt komplicerade vapensystem kommer den enskildes insats att vara av avgörande betydelse. Vårt system som bygger på allmän värnplikt samt på ett stort mått av frivilliga insatser från befolkningen i övrigt innebär att det svenska försvaret är ett **folkräddarsvar**.

En förutsättning för att detta försvar skall kunna ge avsedd fredsbevarande effekt är dock att vi genomför en god utbildning av all personal. De ekonomiska villkoren i 1972 års försvarsbeslut tvingade fram en reduktion av utbildningens omfattning. Nuvarande utbildningsnivå är ett absolut minimum och det är i vissa avseenden tveksamt om den är till-

Vår krigsavhållande förmåga minskar

räcklig. Endast de högst prioriterade förbanden kan t ex ges en repetitionsutbildning som möjliggör att de är allsidigt användbara omedelbart efter mobilisering.

Den värnpliktiga personalen ingår i krigsorganisationen till 47 års ålder, dvs i stort sett i 27 år. Den investering som dagens grundutbildning utgör påverkar således effekten i försvarsmaktens förband till efter år 2000. En kontinuerlig repetitionsutbildning är därvid en nödvändighet för att underhålla grundinvesteringen.

Den fast anställda personalen ansvarar i fred huvudsakligen för utbildning samt olika former av krigsplanläggning och andra förberedelser. Antalet aktiva befäl bestäms väsentligen av krigsorganisationens storlek och utgör totalt sett endast en bråkdel av denna. Den långa utbildningstiden för kvalificerade befattningshavare medför att erforderlig personal måste rekryteras lång tid i förväg. De som t ex skall leda våra bataljoner 1990 måste redan nu ha påbörjat sin utbildning.

Beslut om personalens rekrytering till och användning inom försvarsmakten påverkar inte nämnvärt krigsorganisationen under den närmaste femårsperioden, men de kommer att få stora återverkningar på 80- och 90-talen.

Materiellanskaffning. — För våra krigsförband krävs all slags materiel från den enklaste standardmaterielen till mer avancerade vapensystem. Den enklare materielen anskaffas dels genom köp från den civila marknaden redan i fredstid och dels genom rekvisition vid beredskap och krig. Delta är t ex fallet med standardfordon. Krigsförbanden kan därmed ges nödvändig utrustning utan att stora investeringar behöver göras i fredstid. Utnyttjande av sådana civila resurser för totalförsvaret sker i ökande omfattning.

För krigsorganisationen nödvändig militär materiel måste dock anskaffas redan i fredstid. För allt vi oberoende av andra stater skall kunna själva utveckla och anskaffa vår materiel har vi byggt upp en egen försvarsmateriellindustri. Härigenom har vi under en följd av år inom landet kunnat tillverka t ex flygplan, fartyg, stridsfordon och robotar.

Genom egen tillverkning kan materielen anpassas till svenska förhållanden och våra behov. Detta innebär i många fall jämfört med köp utifrån ökad effekt till lägre kostnad. Våra begränsade resurser medför dock att anskaffningsverksamheten måste spridas ut över ett stort antal år. För kvalificerad svensk försvarsmateriel uppgår den realistiska tiden från idé till färdigutbildade krigsförband i många fall till 10-15 år.

Dessa förhållanden innebär att beslut måste fattas lång tid innan materielen kan ge effekt, vilket ställer krav på en omsorgsfull och stabil långsiktplanering. Samtidigt innebär denna långsiktighet att beslut i materiellfrågor som fattas 1977 får konsekvenser för krigsorganisation och försvarseffekt först fram mot 1990.

Krigsorganisationen. — De reduktioner av krigsorganisationen som blev en följd av 1968 och 1972 års försvarsbeslut drabbar främst de kvalificerade förbanden. I vissa fall kan förbanden kvarstå dock utan att materielen förnyas. Kapaciteten nedgår efter hand. Dessa förband kan inte användas för anfall mot de kvalificerade enheter som kan komma att sättas in mot oss vid invasion.

Inom **armén** minskar antalet pansarbrigader från sex (6) till fyra (4) och antalet infanteribrigader från tjugio (20) till tio (10). Minskingarna kommer att i huvudsak vara genomförda i början av 80-talet — således först ca tio år efter försvarsbeslutet.

Före 1968 års försvarsbeslut hade vi tolv (12) attackflygdivisioner. Antalet har tio år senare minskat till fem och en halv (5½). Dessa innehåller visserligen ett bättre flygplan men detta måste ses i relation till att också en presumtvt motståndares resurser kvalitativt förbättrats! Lätta attackdivisioner tillkommer. Dessa kan dock inte lösa samma uppgifter som Vigen-divisionerna.

Som följd av 1968 års beslut har antalet jaktflygdivisioner kontinuerligt minskat från de tjugonio (29) vi hade på 1960-talet. En minskning till ca åtta (8) divisioner blir nödvändig om 1972 års beslut kommer att fullföljas. Detta kommer att vara genomfört först mot mitten av 1980-talet.

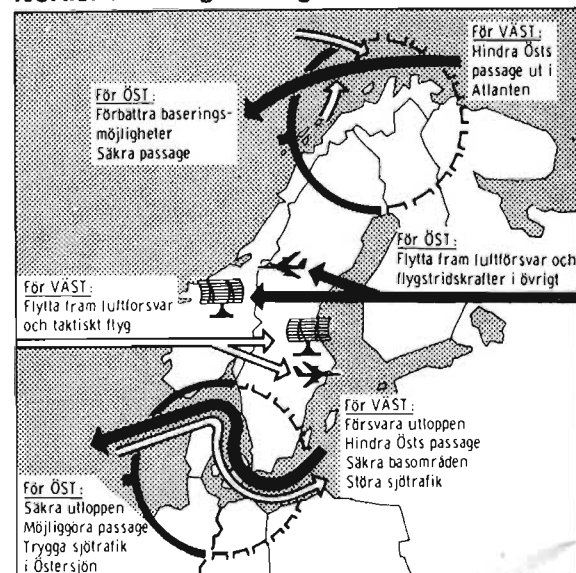
På motsvarande sätt sker inom marinen långsiktiga minskningar av antalet ubåtar, jagare och fregatter. De båda senare typerna kan överhuvudtaget icke ersättas på sikt.

Fredsorganisationen. — För att leda, utveckla, underhålla och utbilda krigsförbanden krävs bl a staber, förvaltningar och utbildningsanstalter. Omfattningen avpassas så långt möjligt fortlopande till krigsorganisationens behov.

Av många skäl — bl a hänsynstagande till personalen, samhället och bygden — tar även förändringar av fredsorganisationen lång tid att genomföra. Kortsiktiga minskningar av de ekonomiska resurserna i samband med försvarsbeslut kan således inte mötas med snabba kostnadsreduktioner inom fredsorganisationen.

◆◆ Bedömningen av den säkerhetspolitiska utvecklingen under 1980-talet har avgörande betydelse när beslut skall fattas om försvarsmaktens framtida utformning. Vilket hot finns idag och under överblickbar framtid? Hur stor är risken för krig?

Nordens strategiska läge

Vår politiska handlingsfrihet blir allt mindre

I den av statsmakterna fastställda målsättningen för försvarsmakten står: "Försvarsmakten skall utformas så att dess effekt blir så långt möjligt oberoende av förändringar i det militärpolitiska läget". Detta innebär bl a att försvaret skall utformas så att förändringar i omvärlden kan motas utan att grunderna för vår säkerhetspolitik rycks undan. Det är av stor vikt att inför kommande försvarsbeslut debattera hur hot och krigsrisk skall få påverka resurstilldelning till och utformning av försvaret. Som en grund för debatten måste innebörden av begreppen hot och krigsrisk klargöras.

- **Hotet** utgörs av de resurser och påtryckningsmedel — både militära, ekonomiska och andra — som nu finns och bedöms i en framtid finnas i vår omvärld.
- **Krigsrisk** är risken att dessa resurser utnyttjas i en given eller befördad säkerhetspolitisk situation.

◆ **Hotet:** — Idag finns i vår omvärld mycket stora militära resurser ständigt insatsberedda. Ca 5 milj man bär vapen i vår del av världen. Hur dessa styrkor är sammansatta, utrustade och grupperade kan relativt lätt överblickas. Även de som icke har tillgång till hemligt material kan genom offentliga publikationer från internationella institut som SIPRI (Stockholm International Peace Research Institute) och ISS (International Institute for Strategic Studies) bilda sig en klar uppfattning om de militära styrkor som idag finns tillgängliga.

För de som under det senaste årtiondet kunnat följa utvecklingen står det klart att någon större kvantitativ förändring av de konventionella styrkorna icke har skett. Någon reel minskning kan inte påvisas! Man kan snarare konstatera en mindre kvantitativ ökning. (Detta har konstaterats speciellt betr WP:s randstater mot Väst/Red.) Kvaliteten undergår en fortlöpande förbättring i takt med teknikens framsteg.

Den relativa balansen mellan supermakterna kvarstår vad gäller strategiska anfalls- och vedergällningsvapen. Dessa makter ökar

sina resurser såväl kvantitativt som kvalitativt. Kostnaderna för denna del av stridskrafterna uppgår till ca 18 proc av de budgeterade försvarskostnaderna. — De förhandlingar som med olika intensitet pågår om nedrustning, ömsesidiga styrkereduktioner och europeisk säkerhet har hittills icke givit något konkret resultat och inga indikationer tyder på att dessa förhandlingar inom överskådlig tid skulle ge annat än synnerligen marginella förändringar av de militära resurserna.

De militära resursernas storlek förändras långsamt. Det tar tid även för supermakterna att omsätta personal och materiel i sådan omfattning att miljonarméerna i avgörande grad förändras. Det finns således ingenting som tyder på annat än att det militära hotet kommer att behålla samma nivå som nu även under 80-talet. — Det är knappast någon överdrift att påstå att aldrig har i fredstid så stora militära resurser som nu funnits i Nord- och Centraleuropa.

◆ **Krigsrisker:** — I motsats till det hot som bl a de militära resurserna konstant utövar, varierar krigsrisken starkt från tid till annan. Historien ger åtskilliga belägg för detta. I samband med världskriser som Cuba, Berlin och krigen i Mellanöstern har riskerna varit förhållandevis höga, medan de under vissa mellanperioder hållits på en ganska låg nivå.

Hur stor krigsrisken är i en nära framtid är svårt att överblicka. Kriser har snabbt uppstått ur lägen som bedömts relativt stabila. Ett exempel är det senaste kriget i Mellersta Östern. För utomstående okända förhållanden kan påverka risken för krig utan att det syns utåt. Hur risken kommer att variera i framtiden går inte att förutse. Politiska maktskiften, ändrade politiska mål och ekonomiska förhållanden kan ge helt andra säkerhetspolitiska situationer än vad vi nu bedömer som troliga. Avgörande förändringar kan ske under kortare tidsperioder än ett år. — Ingen kan med säkerhet förutse vad som skall ske i så god tid att långsiktiga förändringar för att möta nya risker hinna vidtas!!

Hotet däremot är lättare att överblicka och håller sig på en i huvudsak konstant nivå under relativt lång tid.

Krigsrisken varierar starkt över tiden och kan inte vara den enda grunden för utformningen. Om risken än syns liten och vi därmed minskar vår försvarsförmåga, så hinner vi tyvärr aldrig återta styrkan i samma takt som risken för krig ökar! — De stora satsningarna på försvaret under andra världskriget gav full effekt först efter krigets slut. . (!)

◆ **Konsekvenser:** — Trovärdigheten i vår neutralitetspolitik är i omvärlden starkt kopplad till vårt försvars styrka. Även om vi aldrig så uttalar vår vilja att leva i fred och avsikt att förbli neutrala, så har det ringa betydelse, om man inte ute i världen anser att vi har politisk och militär vilja samt förmåga att hävda denna säkerhetspolitiska målsättning. (Det är så den s k människans reagerar — ett psykologiskt-biologiskt faktum/Red.)

Vårt försvars styrka måste relateras till det militära hotet i vår omvärld. Detta hot har i fredstid aldrig varit större än nu. Kostnaderna är också större än någonsin tidigare. Det finns tyvärr inga tecken som nu tyder på någon väsentlig minskning under de närmaste tio åren.

Försvarsmaktens styrka relativt det militära hotet i vår omvärld nedgår successivt om den inriktning som angavs i 1972 års försvarsbeslut består. Försvarsmakten kan inte utgöra en lika betydelsefull del i vår säkerhetspolitik som tidigare. Vid konflikter i vår omvärld ökar risken för att vi blir indragna i krig. Kommande försvarsbeslut måste ge försvaret sådana resurser att det bättre än vad nuvarande inriktning leder till kan stödja säkerhetspolitiken på 80-talet.

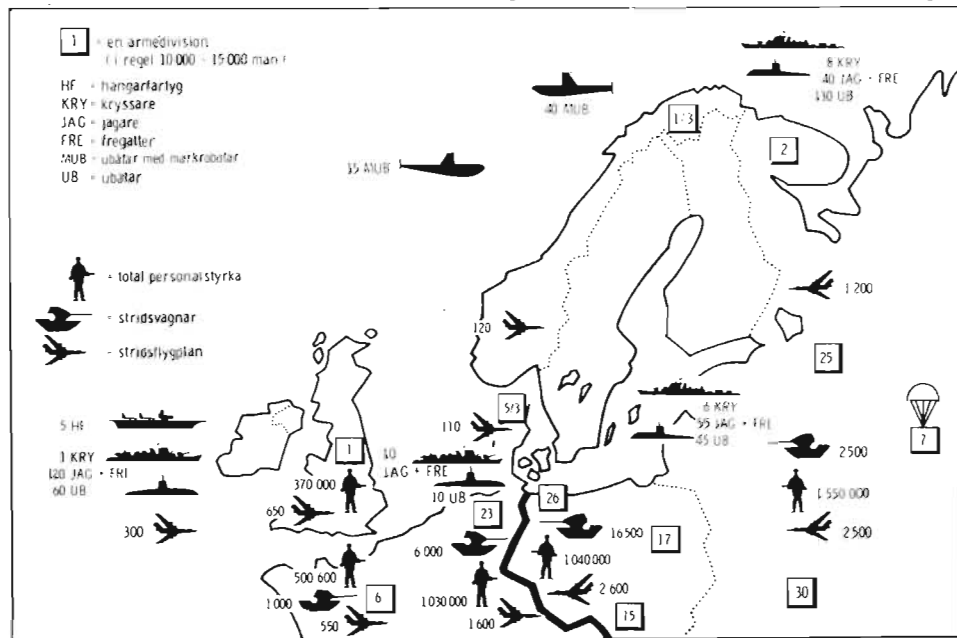
Försvarsdebatten bör — mer än vad som nu är fallet — behandla de säkerhetspolitiska målen och mot dessa svarande försvarsresurser.

◆ **Några slutsatser.** — Huvuddelen av den verksamhet som sker inom försvarsmakten är av långsiktig karaktär. Samtidigt får förändrade förutsättningar genomslag i krigs- och fredsorganisationen först efter lång tid (10—15 år). Detta är anledningen till den omfattande långsiktiga planering som i olika former bedrivs inom försvarsmakten. Långsiktigheten i verksamheten innebär samtidigt att statsmaktens beslut i mycket begränsad utsträckning påverkar vår försvarsförmåga under de närmaste åren. Däremot är besluten av avgörande betydelse för försvarets styrka på 10—15 års sikt.

Debatten inför ett nytt försvarsbeslut måste föras utgående från medvetenheten om vilken tidsperiod besluten kommer att beröra. 1977 års försvarsbeslut kommer i allt väsentligt dimensionera 1980-talets och vara av stor betydelse för 1990-talets försvar.

Försvarets styrka efter 1977 är i avgörande grad beroende av vilken ekonomisk planeringsram för perioden 1977—82 som fastställs av 1977 års riksdag. Vid en jämförelse mellan nu gällande planering och de av regeringen anbefallda utredningsramarna kan konstateras att tre ramar av fyra ligger i köpkraft under den inriktning som riksdagen fattade beslut om 1972 och vidhållit fram till nu. Ges försvarsmakten 1977 någon av de tre nedre ramarna innebär detta en ytterligare kraftig innehållsmässig reducering, som medför att försvarsmaktens styrka relativt omvärlden kommer att nedgå avsevärt och den krigs- och fredsförmågan minskar. Statsmaktens politiska handlingsfrihet vid hot om angrepp eller ett angrepp blir allt mindre. ■

Stående styrkor i Nord- och Centraleuropa

☆☆ Under senare delen av 1960-talet hade vietnamkriget en avgörande betydelse för uppkomsten av det s k elektroniska slagfältet, den typ av krigföring i vilken soldaten alltmer får rollen som operatör av olika elektroniska system. Den mest påtagliga utvecklingen i denna riktning kan urskiljas inom luftkrigföringen. Här har stormaktsblocken under det senaste årtiondet tagit fram alltmer tekniskt sofistikerade vapensystem för såväl försvar av det egna luftrummet som för offensiva uppgifter. ☆☆☆

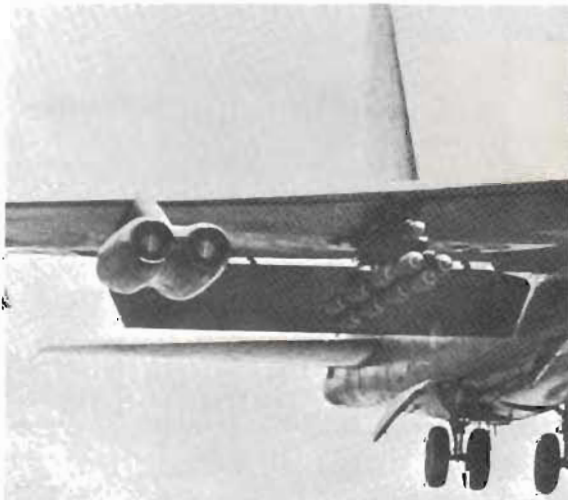
Ovan: US Navy:s F-14 'Tomcat' med 4 jaktrobotar av typ PHOENIX, som är avsedd för bekämpning av luftmål på långa avstånd. — Nedan: En av Israels FV (IAF) förarlösa (Remotely Piloted Vehicle = RPV) typ, Teledyne Ryan Model 147 'Firebee'. Israel utnyttjade dylka nya farkoster under Oktober-kriget för spaningsuppdrag över Egypten och Syrien för fotografiering av flyg- och rb-baser + truppkoncentrationer. Ett antal blev dock nedskjutna. Köpet av RPV nödvändiggjordes sedan flera spanings F-4:or gått förlorade 1969—70.

farenheterna är på denna punkt stor. Även i USA har man omvärderat robotluftvärnets möjligheter, men slutsatserna är inte de samma som arab-sidan och Sovjet dragit.

Hårdnande luftförsvar. — Den molverkan som mötte det israeliska flygvapnet på Golanhöj-

Nedan: Resultaten från luftkriget i Vietnam fick USA att undervärdera effekten av Warszawa-paktens luftförsvar. Trots sin låga fart kunde B-52:orna relativt

From outer space
we may look small.

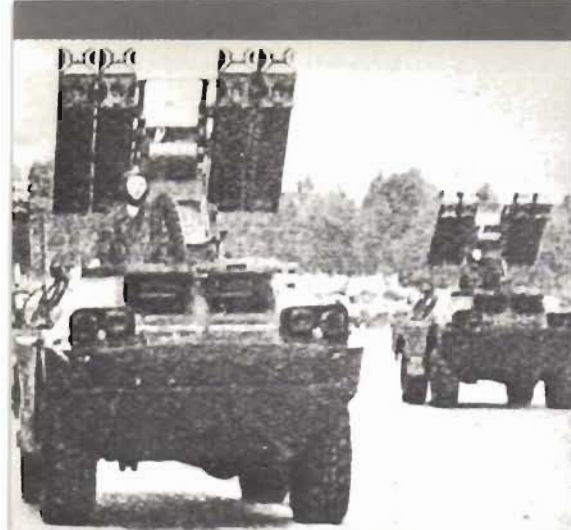

1957 löddes den första satelliten. Den var rysk och gavs namnet Sputnik. Sedan dess har utvecklingen gått oant framåt, inte minst på rymdspaningsidan. Ryssar och amerikaner har hittills monopol på denna sorts spaningsverksamhet. Från Sovjet har drygt 600 drabarter av div slag sånts upp (Cosmos-serien) under årens lopp. Under Oktober-kriget sändes 5 därav upp i banor löckande krigsskådeplatserna. USA har en spanings satellit kallad 'Big Bird'. Den har 2 olika specialkameror. Den ena för översiktstoto (vars bilder per telemetri sänds till jorden), den andra för detaljbilder (vars bilder sänds till jorden med nedfartskapslar). — 'Storebror' ser oss/allt.

Under oktoberkriget i Mellan Östern 1973 sattes en rad av dessa vapensystem för första gången in i strid. Kriget fick därför karaktären av en omfattande test av stormakternas viktigaste utrustning under stridsförhållanden.

Stormakternas erfarenheter. — De olika erfarenheterna från oktoberkriget har debatterats intensivt, även inom det svenska försvaret. Frågan är dock om det inte är stormakternas tolkningar av erfarenheterna från oktoberkriget (de må vara relevanta eller ej) som egentligen är av störst betydelse — de lärdomar stormakterna tagit fasta på kommer i avsevärd utsträckning att påverka utvecklingen inom luftkrigföringen.

Endast USA:s utvärdering av oktoberkriget är i sina huvuddrag tillgänglig, medan det från östsidan bara föreligger spridda uppgifter. Man kan emellertid på goda grunder anta att de sovjetiska erfarenheterna på flera viktiga punkter överensstämmer med de amerikanska, även om man på ett område har dragit andra slutsatser. Från sovjetisk sida har man nämligen tagit fasta på de framgångar som man anser att det arabiska robot- och eldrörsluftvärnets (med uteslutande sovjetiska komponenter) hade under oktoberkriget. Överensstämmelsen mellan de arabiska och de sovjetiska er-

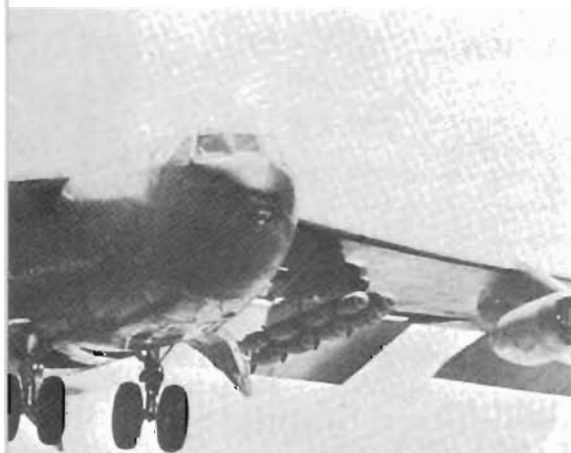

Ovan + nedan: Det nya sovjetiska luftvärnsrobot-systemet SA-9 är en vidareutveckling av den handburna luftmålsroboten SA-7 'Strela'.

derna och vid Suezkanalen var mycket intensivare än den USA:s flygstridskrafter någonsin utsattes för under vietnamkriget. De arabiska luftförsvaren bestod av en rad eldrörs- och robotluftvärnssystem och den sammanlagda effekten av dessa system blev betydligt högre än vad israelerna (och USA) räknat med före oktoberkriget. Eftersom de arabiska luftförsvaren i många avseenden var kopierade efter

länge flyga in mot mål i Indokina utan att möta rörelsehindrande motverkan. Vid de sista ralderna behövdes dock G-versionen med lv-rb-störmedel.

Oktober-kriget — bara en stridstest av vapensystem?

WILHELM AGRELL om:

Stormakternas nya luftkrigföring

satsen att man sedan vietnamkriget underskattat den motverkan det amerikanska flyget skulle möta vid ett krigsutbrott i Centraleuropa. Warszawapak-tens luftförsvaret är till yttermera visso betydligt starkare än vad arabsidans var under oktoberkriget och bemannas av mera välutbildad personal. Rent tekniskt går dessutom utvecklingen på luftvärnsrobotsidan mot allt bättre verkan mot mål på lägre höjder.

För USA:s del innebär alltså oktoberkriget ett något abrupt uppvaknande vad gäller luftförsvarets möjligheter. Den amerikanske försvarsministern Schlesinger påpekade, att en satsning nu måste ske både för att modernisera det amerikanska luftförsvaret och för att öka det offensiva flygets möjligheter att penetrera motståndarens luftförsvaret. Arméförbandens luftvärn måste förstärkas med bl.a. ett nytt rörligt luftvärnsrobotsystem och radarriktade automatkanoner av typ "VULCAN". Tyngdpunkten i det amerikanska luftförsvaret kommer dock även i fortsättningen att ligga på jaktflyget, där en ny flygplangeneration är under framtagning. En stor satsning görs även på beväpningssidan, där man nu utvecklat den avancerade jaktroboten "PHOENIX" med långt större räckvidd än tidigare robottyper.

● Ovan: Spaningsradarn till ett SA-3-batteri. I bakgrunden hopfällbara pontonbroar av typ PMP. Luftförsvarets verkan kan reduceras antingen genom direkt bekämpning eller med insats av telemotmedel, vilka främst riktar sig mot luftförsvarets radar-komponenter. — Nedan: En stridsvagn ur 4:e egyptiska pansardivisionen öster om Quantara i Sinai, utslagen sedan angrepp utförts med ROCK-EYE multipelbomber. Med attack-rb och multipelvapen är det numer stridsekonomiskt att bekämpa enstaka fordon.

● Nedan: En egyptisk/rysk SAM-6 lv-rb (den vita rökslingan) jagande en israelisk F-4 vid Suez-kanalen.

Attackflygets möjligheter. — Den erfarenhet som man i USA bedömde som viktigast var att attackflygets möjligheter att verka

► inom Warszawapaktens luftförsvär radikalt måste förbättras, för att undvika oacceptabla förluster redan i inledningsskedet av ett kontinentalt stor-krig. Detta kan ske på två sätt: antingen genom att de olika luftvärnssystemens verkan neutraliseras eller genom att de anfallande flygplanen ges möjlighet att fälla sin last så långt från målen att man såvitt möjligt undgår att komma inom räckhåll för motståndarens robot- och eldrösluftvärn. I det senare fallet blir attackflygplanet närmast en plattform för precisionsvapen, och behöver därför aldrig exponera sig över målet. Både USA och Sovjetunionen förfogar redan i dagsläget över en rad olika typer av attackrobotar och nya konstruktioner med längre räckvidd och förbättrade målsökare (tex med laser) är under framtagning.

Luftförsvarets verkan kan reduceras antingen genom direkt bekämpning el-

ler med hjälp av telemotmedel, som främst sätts in mot de olika vapensystemens radarkomponenter. För direkt bekämpning förfogar det amerikanska flygvapnet redan över attackroboten "SHRIKE", som är avsedd att slå ut elledningssystemen i äldre typer av luftvärnsrobotbatterier. Mer tekniskt avancerade system för automatisk bekämpning av luftvärnsrobotförsvär befinner sig ännu på utvecklingsstadiet. Även Sovjetunionen förfogar över signalsökande robotar av typ "KELT", vilka fälls från medeltunga bombflygplan. En ny beväpningsgeneration, motsvarande västsidans attackrobotar, kan antas vara på väg inom de sovjetiska flygstridskrafterna.

När det gäller telemotmedel går utvecklingen mycket snabbt. Genom att vapensystemen blir alltmer beroende av komplicerad elektronik, ökar lönsamheten att på elektronisk väg försöka sätta dem ur funktion. Vapensy-

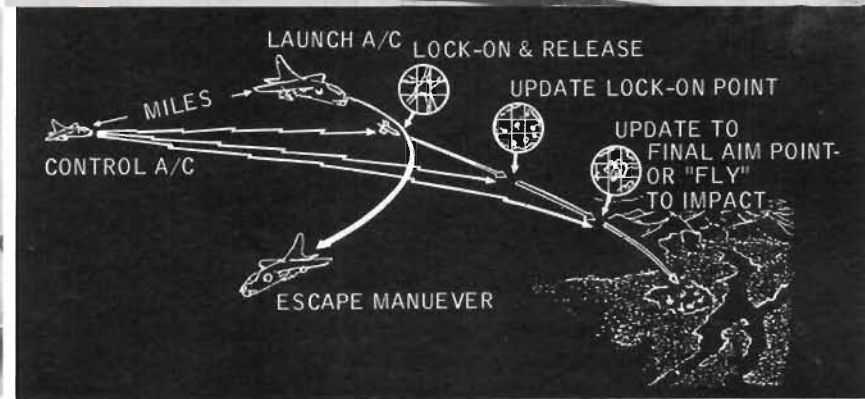
stemmen kan å sin sida förses med olika skydd mot telemotmedel, varvid nya motmedel måste utvecklas, och så vidare. Utvecklingen inom telemotmedelsområdet går mycket snabbt, varför motmedel och skyddsåtgärder ständigt måste förbättras eller ersättas.

Några slutsatser.

— Utvecklingen efter oktoberkriget tycks på sikt leda till att stormakternas flygstridskrafter får större möjligheter att penetrera eller undvika starka koncentrationer av luftförsvär, bl a genom den ökade satsningen på telekrigföring och avancerade attackrobotar. Denna utveckling får av naturliga skäl stor betydelse för svenskt vidkommande och måste tas i beaktande när utformningen av vårt framtida luftförsvär diskuteras. ★

Wilhelm Agrell, FSIUnd

Bilden th: Fairchild och US Army:s när-
understöds-fpl A-10 med motmedelspod, som
skjuter ut bränsleangor för att avleda ir-jakt-
rb från motorerna. — Nedan th: US Navy
föredrar två samordnade fpl för operation med
glibdbomber och attack-rb. Fpl 2 ligger 5-10
km bakom (utanför lv-verkan) och styr via TV
och 'data link' pjäserna mot målet, sedan
fpl 1 levererat sin last och gjort undanma-
növer. — Nedan: Israels 'nya' jakt-fpl 'Kfir'
är en utveckling av Mirage 5. Mach 2.2 med
G.E. J79-17 motor. Över 100 har gått i tjänst.

(Ur "Military Balance" 1975)

5 Mellersta Östern-länders flygvapen

(Reservationer för antalen pga stridsförluster och ersättningar.)

ISRAEL

Anställda: Ca 15 å 20.000.
Antal fpl: Ca 750.
Jakt + attack: Mirage 3B/C + 'Barak' (55), A-4 E/H (170), F-4E (150 + best), Vautour (10, res), Mystère 4A (23, res), Ouragan (30, res) och Super Mystère B2 (12).
Spaning: RF-4E (6).
Skol: Fouga Magister (85).
Transport: C-97 (10), Noratlas (20), B-707 (5), C-47 (10), C-130E (ca 20), Arava (24 best), Beech Queen Air (?), Cessna 206 (?), Do. 27 (?), Porter (?) och Super Cub (50).
Helikoptrar: Agusta Bell 205 (20), Super Freilon (8), Alouette 2 (ca 10), Bell UH-1 (25) och CH-53G (18).

EGYPTEN

Anställda i FV: Ca 28.000.
Totalt fpl-antal: Ca 570 (+100 i res.).
Jakt + attack: MiG-17 (100), MiG-19 (50), MiG-21 (225); med Atoll (luftmåls-rb), Mirage 5 (38, fr Libyen), Su-7 (120) och Il-28 (10).
Bomb: Tu-16 (10); med Kelt markmåls-rb).
Spaning: Il-38 (10).
Skol: Aero L-29 (50), MiG-15 (elt antal), Yak-18 (?) och Gomhouria.
Transport: An-12 (20), An-24 (3) och Il-14 (40).
Helikoptrar: Mi-4 (35), Mi-6 (20), Mi-8 (70), Mi-7 (?) och Sea King (30).

LIBANON

Anställda: Ca 1.000.
Totalt fpl-antal: Ca 40.
Jakt + attack: Mirage 3 (11) och Hunter (8).
Skol: Chipmunk (3) och Fouga Magister (7).
Transport: Dove (1).
Helikoptrar: Alouette 2 (4) + 3 (6) och Agusta Bell 212 (6).

SYRIEN

Anställda: Ca 10.000.
Totalt fpl-antal: Ca 400.
Jakt + attack: MiG-17 (60), MiG-21 (200), Su-7 (40) och MiG-23 (5-10?).
Bomb: Il-18 (10).
Skol: Aero L-29 (nga), MiG-15 (nga) och Yak-18 (nga).
Transport: C-47 (4), Il-14 (6), Il-18 (4), An-12 (3) och Piper Navajo (2).
Helikoptrar: Ka-25 (9), Mi-2 (4), Mi-4 (8), Mi-6 (10) och Mi-8 (39).

JORDANIEN

Anställda: Ca 4.500.
Totalt fpl-antal: Ca 100.
Jakt + attack: Hunter (32), F-104A (18) och F-5B/E (36, best.).
Transport: Dove (2), C-47 (4), C-119 (3), C-130 (2 + best) och Falcon (1).
Skol: Buřidog (5, best).
Helikoptrar: Alouette 3 (6) och Whirlwind (3).

'FLYGATTACKSYSTEM 85'

☆☆ **Chefen för flygvapnet (CFV)** Inlämnade medio maj till regeringen en "Systemplan för flygattacksystem 85". Systemplanen, som är hemlig, innehåller redogörelser för studier och studieresultat samt motiv för förslag till huvudinriktning betr attackflyglängenerationen efter Viggen. ☆☆☆

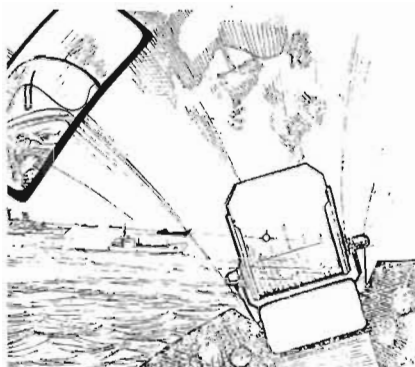
Studierna har pågått i fyra år inom ramen för försvarets perspektivplanering. Arbetet har letts av CFV och bedrivits inom Flygstaben och Materielverket. Forskningsanstalten (FOA), Flygtekniska försöksanstalten (FFA) och flygindustrin har medverkat.

Anslag till studieverksamheten har beviljats med totalt 15,1 milj kr under 1971—75. I samband därmed har regeringen lämnat direktiv om studiernas omfattning, som innebär en begränsning till moderniserade versioner av Viggen samt lättare flygplan än Viggen. En begränsning av ambitionsutrymmet har också framkommit som en följd av flygvapnets ekonomiska situation, som har föranlett en successiv reducering av såväl divisions- som flottilljantal. Denna minskning kommer att fortsätta en bit in på 80-talet, då flygvapnets divisionsantal kommer att ha minskat till nära 1/3 av antalet i slutet av 60-talet.

CFV:s förslag har avvägts mot denna situation och mot den ekonomiska spännvidd regeringen har angivit för den planering som skall förbereda ett försvarsbeslut för perioden 1977—82.

Chefen för flygvapnet förordrar:

- ◆ att de medeltunga attackförbanden, som nu utrustas med attack-Viggen (AJ 37), i mitten av 80-talet erhåller en modifierad version av jakt-Viggen för främst attackändamål;
- ◆ att ett nytt svenskt flygplan utvecklas avsett både för lätta attackuppgifter i krig och för utbildningsändamål. Flygplanet ersätter SK 60 som nu är i bruk;

**Förslagets helhet innebär:
Nytt attackflygplan från modifierad jakt-Viggen + nytt jetskolflygplan**

Chefen för flygvapnet: Generallöjtnant Dick Stenberg

- ◆ att för attackförbandens uppgifter anpassade vapen anskaffas — antingen inom landet eller genom köp utifrån.

Förslaget innebär:

- ◆ De medeltunga attackförbanden tillförs ett flygplan som man redan är väl förtrogen med och som därför bör ge hög driftsäkerhet;
- ◆ flygplanet kommer ända in på 90-talet att ha samma grundflygplan för såväl jakt, attack som spaning, vilket underlättar hanterbarheten i fred och krig;
- ◆ det nya attack/skolflygplanet fullgör — liksom SK 60 idag — en dubbel uppgift och kompletterar på ett nödvändigt sätt den medeltunga attacken;
- ◆ den inhemska kapaciteten för produktion av flygplan bibehålls;
- ◆ den inhemska utvecklingskapaciteten kan bibehållas, även om den tekniska nivån blir lägre än tidigare vad avser stridsflygplan.

Utvecklingskostnaderna — fördelad i huvudsak över perioden 1977—85 — för de två föreslagna flygplantyperna har bedömts till ca 2 miljarder kr, varav huvuddelen för det nyutvecklade attack/skolflygplanet. Denna kostnad är väsentligt lägre än motsv kostnad för den nuvarande attackversionen av Viggen. Totalkostnaderna, som bl a beror av antalet enheter, fördelas över en 15-årsperiod. Ingen-ting tyder t n på att köp av motsv utländska flygplan skulle ge lägre totalkostnader.

- ◆ ◆ Chefen för flygvapnet anser att förslaget i sin helhet kan inrymmas inom den övre delen av det kostnadsutrymme regeringen anvisat för förberedelsearbetet inför ett nytt försvarsbeslut. I den nedersta delen av detta utrymme torde ingen nyanskaffning av attackflygplan kunna ske. Däremellan kan endera av de två flygplantyperna anskaffas — företrädesvis Viggen-versionen.

Studiearbetet avses fortsätta intill ett riksdagsbeslut 1977. Därvid skall de föreslagna systemen närmare definieras, bl a betr kostnader. Vidare skall möjliga utländska alternativ studeras. Kompletterande beslutsunderlag kommer att insändas före 1 jan 1977. ■

◆ ◆ Den 15/2 hölls på Hotell Carlton i Bryssel ett "hemligt" möte för tre av Europas ledande fpl-tillverkare, Saab-Scania, Dassault-Breguet + VFW/Fokker. (Initiativtagare var fransmannen Marcel Dassault). Ett "krismöte" i tidigt skede. Det gällde första-hands-sonderingar till ett ev europeiskt flygsamarbete för 80- och 90-talens såväl militära som civila flygplan. Orsak: USA:s totala dominans på världs- och europamarknaden hotar tillintetgöra all framtida europeisk flygtillverkning.

Det är "Veckans Affärer" som i årets utgåva nr 12 fångar in denna hemlighet angående morgondagens ev samproduktionsaffärer. På Saab-Scania är man ganska förtegen om denna framtid, medan andra källor bekräftar och lägger ut texten. Betr militärsidan väntar man först på det definitiva avgörandet i "århundradets vapenaffär" för nord-Europas NATO-länder. Går hela beställningsserien på 348 flygplan till USA (General Dynamics, F-16), ser man mörkt på europaframtiden. Idag finns MRCA-projektet (BAC, MBB, Aeritalia) på gång, och fransmännen har om något år första prototypen av sitt ACF (Avion de Combat Futur = G.8A) i luften. Dessa projekt och några mindre därtill innebär arbete under 80-

Saab-Scania framtid?

talet för några länder — men sedan? I Sverige har vi en mindre serie jakt-Viggar att ägna vår energi åt ett tag framåt — men sedan? Saab-Scania måste milt sagt tycka det hämmande utvecklingsmässigt att kanske nödgas konvertera jakt-Viggen till en ny attackdito för 90-talet. Ett nytt litet jetskolflygplan ger inte alla sysselsättning.

Gemensamt för dagens alla flygindustrier är behovet av framtidsjobb — projekt att börja studera redan idag, så att man kan behålla sitt tekniska kunnande. USA-dominansen måste brytas. Samarbete i stor skala måste till... ja, t o m protektionistiska åtgärder till skydd för Europa har hörts. Det finns stämmor som förordrar en "Buy European Act" under en övergångstid.

Det europeiska civilflyget har samma problem. USA tar 85 proc av marknaden. Av tidigare Europa-försök till samarbetsprojekt har sannerligen inte många blivit lyckade... för-

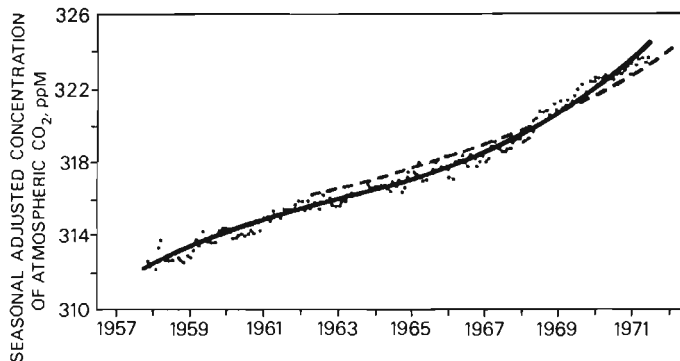
säljningsmässigt. (Typexemplet är Concorde-satsningen). Saab-Scania har som bekant tidigare försökt sig på ett samprojekt. Stora uppoffringar gjordes. Men man bör olvetydigt även vara EG-medlem för att transeuropeiska affärer skall kunna etableras...

- ◆ Men något radikalt måste göras, det blir allt uppenbarare för var dag. Kanske t o m ett samgående mellan Saab-Scania och Dassault-Breguet kunde vara tänkbart? De båda företagen påminner i sin struktur om varandra: små, privatägda och med specialisering i stort (idag) på stridsflygplan. Och de drivs rationellt och ger vinst. Företag med dokumenterat tekniskt högstående kunnande bör ej konkurrera ut varandra. — Sverige behöver sin flygindustri. Den ger inte bara goda arbetstillfällen. Den kan komma att behövas än mer i ev tider av ofred. Och flygtekniskt kunnande ger biprodukter = ett antal spinn-off effekter som kommer värt övriga samhälle till gagn. Låt oss därför hoppas på realiserbara samarbetsprojekt, gärna civila, för Saab-Scania... medan tid är. Sverige har inte råd med att förlora sitt anrika och ansedda flygtekniska kunnande! ■

J-Ch

Väderkrig vapen i världsstrategin?

Realistiskt räkna meteorologiska möjligheter

Förändringen är koldioxidmängden (CO₂, ppm) i atmosfären under de år exakta mätningar funnits tillgängliga. Prickarna representerar löpande 12-månaders värden, och den tjocka linjen en utjämnad dataserie uppmätt över Hawaj. Den streckade kurvan visar utjämnade resultatmätningar från flygplan i den övre troposfären över nordpols-regionen.

☆☆ I ett framtida globalt väderkrig kan vapnen bli konstgjorda tidvattenvågor, nersmältning av polarisarna och håltagning i ozonskiktet i övre atmosfären så att dödande ultravioletta strålar tränger igenom till vissa områden. FN har uppmärksammat denna fruktansvärda framtidsvy, och i världsorganisationens politiska utskott har sovjetambassadören Jakob H Malik lagt fram ett resolutionsförslag om förbud mot väderkrig. Detta vittnar värtaligt om den risk supermakterna tillmäter framtida väderkrig. ☆☆☆

Kan väderkrig i framtiden bli ett vapen i supermaktarsensalen? Inspektören för vädertjänsten inom försvaret, stabsovermeteorologen Bengt Bengtsson, redogör här för förutsättningarna, som inte enbart är teoretiska. Försök med vädermodifiering i större skala har förekommit i Vietnam; dimupplösning är en lokal modifieringsåtgärd som även praktiskt tillämpats och klimatmodifiering räknas in i den teoretiskt tänkbara arsenalen.

Ett framtida väderkrig är inte enbart science fiction...

Här utvecklingen nu nått därhän att "väderkrig" kan finnas med som realistiskt inslag i den strategiska arsenalen? Eller är det fortfarande något som enbart hör hemma i science fictionlitteraturen?

Låt oss se lite närmare på olika åtgärder som kan tänkas då det gäller försök att avsiktligt påverka jordens väder och klimat och som under de senaste åren allt oftare diskuterats såväl av lekmän som vetenskapsmän.

Kan ändring av jordaxelns lutning påverka klimatzonernas läge? Redan den franske äventyrsförfattaren Jules Verne diskuterade (1889) metoder för hur man genom att ändra jordaxelns lutning skulle kunna ändra på jordens klimat. Den förändring det här kan bli fråga om är en förskjutning av klimatzonerna på jorden för att överensstämma med de strålningsförhållanden som nya pol-lägen skulle innebära.

Även om det på 50-talet i USA fanns de som trodde att en vätebombexplosion skulle ändra jordaxelns lutning med 10 grader visade senare beräkningar att den maximala förskjutningen av jordaxeln vid detonationen av en kärnladdning på 100 megaton — dvs

100 miljoner! ton — är mindre än 0,00001 grader. Det syns därför inte möjligt påtagligt ändra jordaxelns lutning och den vägen påverka jordens klimat.

Vädermodifiering kanske också kan tänkas som framtida vapen? Som bakgrund till detta ämne hänvisar jag läsaren till FLYG-vapen-NYTT nr 5/1972 och nr 2/1974.

Upplösning av dimma på en flygplats kan naturligtvis i vissa fall få betydelse i operativa sammanhang. Exempelvis bör det för en flygstyrkechef vara värdefullt att kunna operera från flygplatser vintertid, även om dessa kommer att ligga i områden drabbade av dimma flera dagar i följd.

Dimupplösning är en vädermodifieringsåtgärd där syftet är att nå mycket lokala effekter som av allt att döma inte har några negativa följder för människans miljö. Eftersom dimupplösning kan användas också i fredstid för att möjliggöra landning i dimsituationer syns denna typ av vädermodifiering inte vara av sådant slag att den behövs förbjudas av FN.

Något annorlunda ska man kanske se på vädermodifiering som avser påverkan på nederbördsförhållandena. Kunskaperna om detta slags vädermodifiering är emellertid mycket bristfälliga och dess användning i ett "väderkrig" diskutabelt.

De metoder som i dag syns möjliga innebär begränsningar av olika slag. Som framgått av tidigare artikel är det bara de molntyper som normalt ger nederbörd som kan komma ifråga för modifiering. Det begränsar således möjligheterna såväl geografiskt som i tiden.

Representanter för USA:s försvarsdepartement har vid senatsförhör den 20 mars 1974 gett en redogörelse för den vädermodifiering som utfördes i Vietnam 1967–1972 för att öka regnmängden under perioden mars–november, då sydvästmonsunen rådde.

Avsikten var, att i omsorgsfullt valda områden öka regnmängden för att därmed begränsa eller omöjliggöra transporter längs vägarna.

Syftet var att:

- mjuka upp vägbanan
- orsaka ras
- spola bort broar
- förlänga den period under vilken markytan var vattenmättad.

Sådden (silver- eller blyjodid) över de konvektiva molnen och molnsystemen genomfördes med spaningsflygplanet RF-4C, McDonnell "Phantom" och med väderspaningsflygplan typ WC-130, dvs Lockheed "Hercules" i specialutförande.

Första flygningen gjordes den 20 mars 1967 och den sista den 5 juli 1972. Hela operationen kostade cirka 3,6 milj dollar. Av tabellen t h framgår att man totalt flög 2.602 vädermodifieringsuppdrag under de sex åren.

Man valde de områden genom vilka strategiskt viktiga kommunikationsleder förde. Det var vanligen möjligt att beså varje lämpligt moln inom ett flodområde; förtur gavs de konvektiva moln, som befann sig direkt över vägar, vägkorsningar och flodövergångar. Man ansåg sig lokalt ha ökat nederbörds-mängden med upp till 30 procent.

Försvarsdepartementets talesman ansåg att regnandet blev häftigare än normalt och att det bidrog till att bromsa upp transporterna av förråd till Sydvietnam på HoChiMinh-leden. Kartorna ger en bild av dels den totalt uppmätta regnmängden under en månad (juni 1971), då sådd av moln och molnsystem skedde för att om möjligt öka regnmängderna, dels den genom sådden bedömda ökningen av regnmängden.

Hur riktig denna bedömning är kan inte med tillgängligt material avgöras. Det är diskutabelt om framkomligheten nämnvärt försämrades genom den av modifieringsåtgärderna framkallade obetydliga ökningen av en redan av naturen stor regnmängd under denna period.

Man känner sig inte, efter vad som har framkommit från dessa senatsförhör, helt övertygad om att vädermodifieringsprojektet i Vietnam gav de resultat man väntat sig.

Är då denna typ av vädermodifiering ett "vapen" vilket bör förbjudas?

Vetenskap och teknik har ännu inte nått så långt att alla verkningar av molnsådd kan överblickas. Vädermodifiering över ett mindre område kan kanske få oförutsedda konsekvenser i större områden.

Svar på frågan är ännu omöjligt att ge. Fler vetenskapligt väl kontrollerade experiment borde genomföras – experiment som i regel inte kan utföras i något laboratorium i FN.

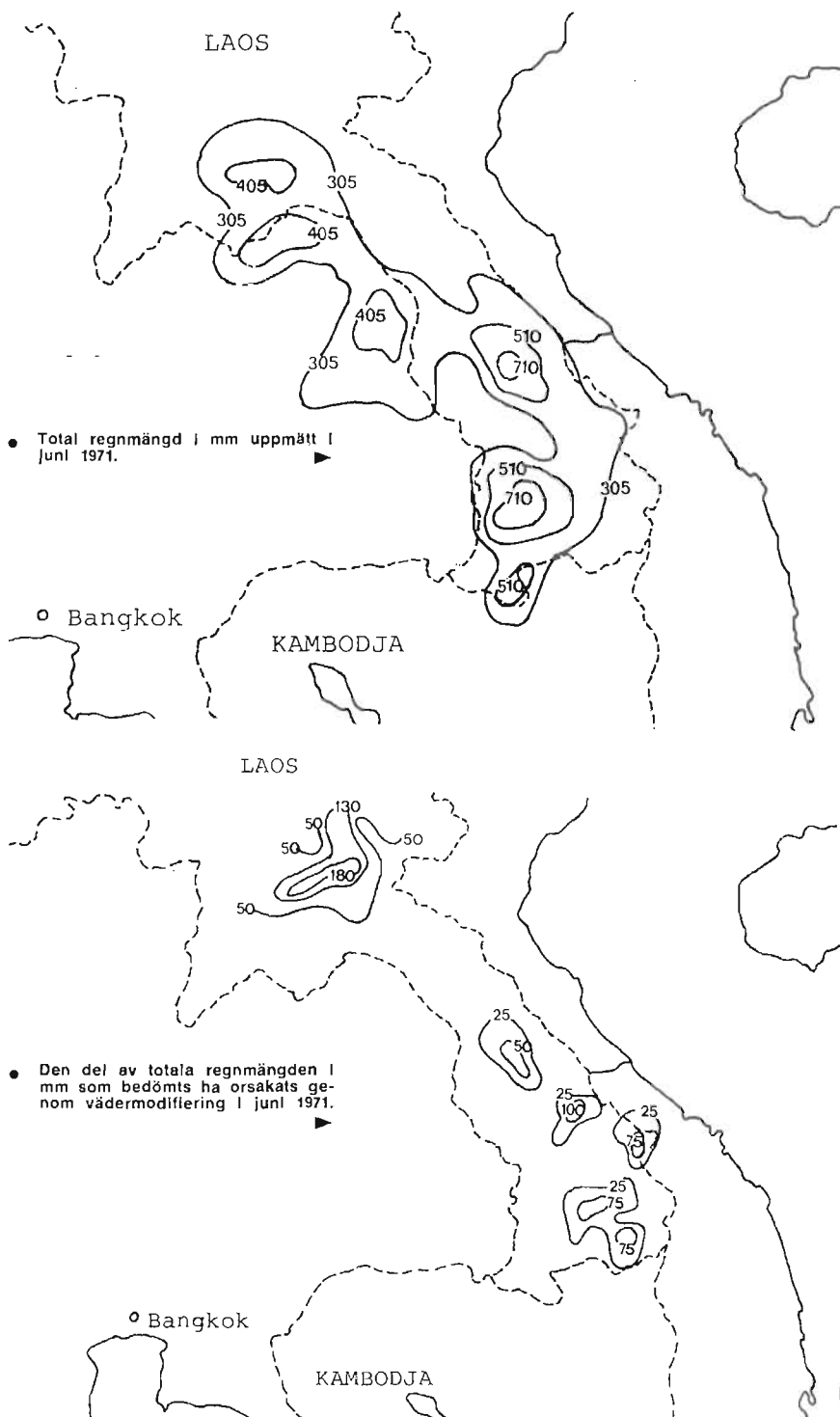

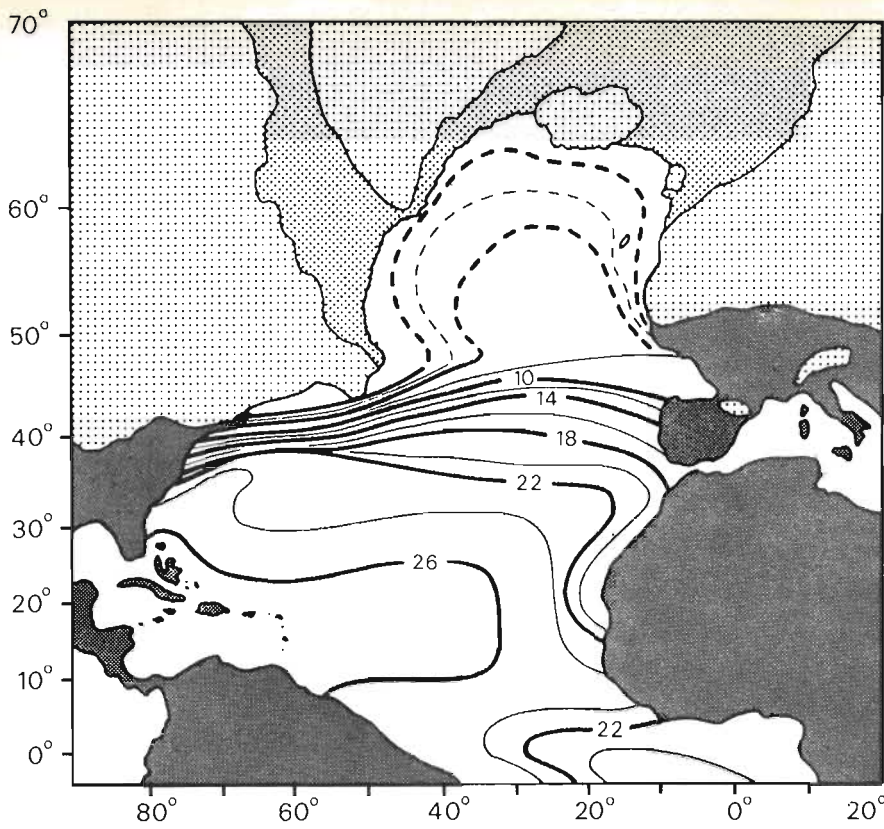
- Ovan WC-130 Hercules, väderspaningsflygplan ur US Air Force med specialutrustning för att beså konvektiva moln med silver- eller blyjodid.

1) Även in över Nordvietnam

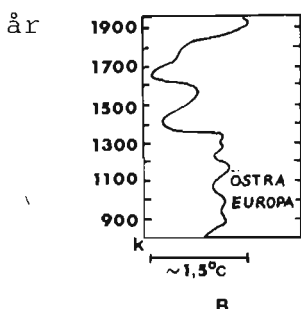
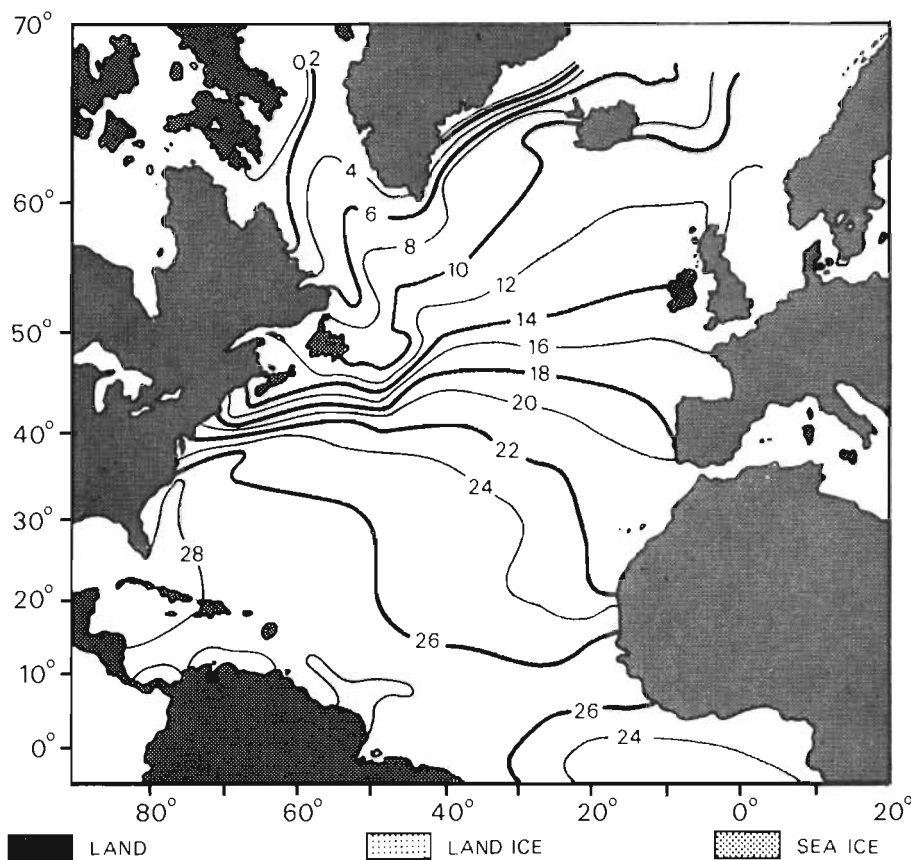
2) Även över Laos och Kambodja

År	1967 ¹⁾	1968 ¹⁾	1969	1970	1971	1972 ²⁾
Antal uppdrag över Sydvietnam	591	734	528	277	333	139

● Havsytans temperatur i norra Atlanten. Nedan temperaturen i Celsius i våra dagar, ovan temperaturen för 18 000 år sedan. Gränsen för isens utbredning söderut åskådliggörs även. (R. Flint, 1971).

Index, som beskriver vintrarna i östra Europa under de sista 1000 åren. (Lamb, 1969)

B

Klimatmodifiering kanske kan bli ett framtida vapen? Någon uppfattning om detta får man genom att se efter hur klimatet har ändrat sig fram till våra dagar. Med olika metoder har man numera kunnat skaffa sig en relativt god kunskap om tidigare klimatförändringar.

Diagrammen ger en sammanfattning av dessa ändringar. Man kan notera att:

- ① från temperaturmaximum för ca 6.000 år sedan sker gradvis avkylning
- ② under tre perioder har under denna tid avkylningen varit markant kraftigare med mellanliggande varma perioder t ex mellan 1880 och 1940
- ③ under sista istiden för ca 18.000 år sedan täcktes stora delar av norra halvklotet av is, havsnivån var ca 85 m lägre och temperaturen i vattnet i norra Atlanten 10°C lägre än nu.

Det klimat vi nu har, och som i princip varit oförändrat under de sista 10.000 åren, är relativt sällsynt då man betraktar de sista 6 milj åren. Endast 8 proc av tiden under de sista 700.000 åren har klimatet varit lika varmt eller varmare än nu.

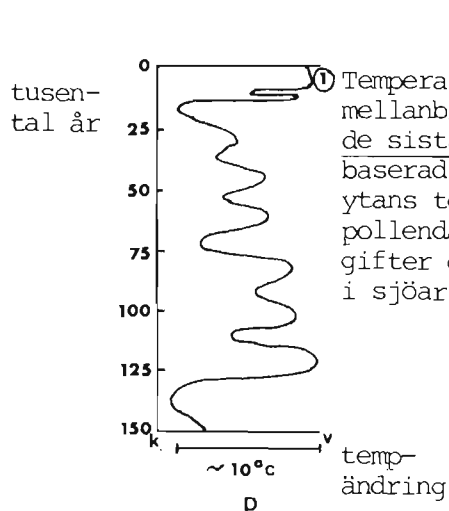
Med i medeltal 100.000 års mellanrum har, med en varaktighet av 10.000 ± 2.000 år, förekommit varma perioder mellan istiderna under åtminstone de sista 500.000 åren.

För omkring 65 miljoner år sedan var klimatet avsevärt varmare än nu. För tiden längre tillbaka är kunskaperna mycket ofullständiga. Vissa iakttagelser tyder dock på omfattande nedisning för 300 resp 600 miljoner år sedan.

Varför har klimatet ändrat sig på det sätt som ovan beskrivits? Svaret finns sannolikt att söka utanför jorden. Det är svårt att tänka sig annat än ändrade strålningsförhållanden från solen som orsak till nämnda dramatiska ändringar i klimatet.

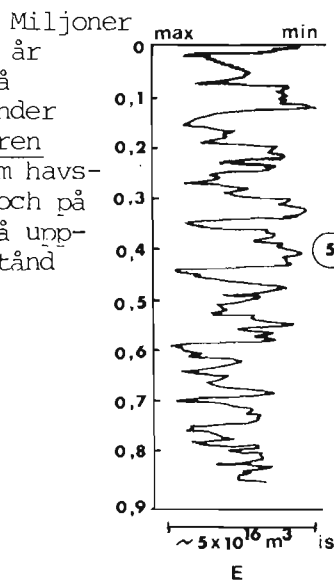
På senare år har vetenskapsmännen fäst uppmärksamheten på den uppvärmning som kan bli följden av att koldioxiden (CO_2) ökar i atmosfären på grund av förbränningen av fossila bränslen (CO_2 bidrar till den s k drivhuseffekten). Man beräknar att förbrukningen av fossila bränslen har ökat med ca 4 proc per år sedan 1910.

Vulkanutbrott, sandstormar och olika mänskliga aktiviteter medför emellertid också en ökning av grumligheten i atmosfären. Detta motverkar troligen den uppvärmande verkan som CO_2 har genom drivhuseffekten.

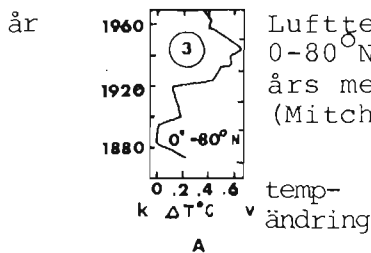

1 Temperaturtrend på mellanbredderna under de sista 100000 åren baserad på data om havsytans temperatur och på pollendata samt på uppgifter om vattenstånd i sjöar.

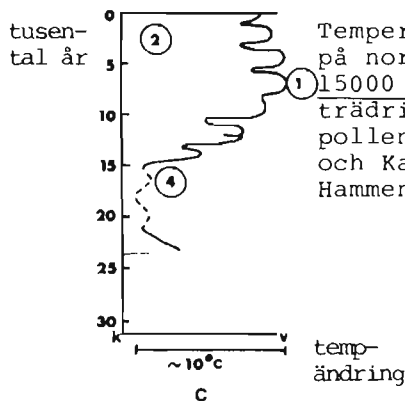
K = Kallare
V = Varmare

5 Förändringar i den globala isvolymen under de sista 1000000 åren som det framgår genom studier av förändringar i sammansättningen av fossilt plankton i borrhälskärnor från havsdjupen (Shackleton och Opdyke 1973)

3 Lufttemperaturens ändring i området 0-80°N under de sista 100 åren, 5 års medeltal. (Mitchell, 1963)

2 Temperaturtrend på mellanbredderna på norra halvklotet under de sista 15000 åren, baserad på studier av trädringar, av glaciärer och av pollen, (LaMarche, 1974, Denton och Karlén 1973, och van der Hammen, 1971)

Huruvida balans mellan dessa påverkningar uppstår i det långa loppet eller vad som kan inträffa, råder delade meningar om. Övervägande delen av expertisen anser dock att den uppvärmade effekten tar överhanden och att det omkring år 2.000 skulle ha höjt medeltemperaturen med ca en halv grad Celsius. Mer forskning behövs emellertid.

Ett av GARP:s (Global Atmospheric Research Programme) två huvudprojekt är att under 1978/79 försöka klarlägga de faktorer som avgör den allmänna cirkulationens statistiska egenskaper för att därmed få möjligheter att bättre förstå vad som bestämmer klimatet på jorden.

I projektet ingår ett omfattande observationsprogram, bl a noggranna mätningar av CO₂-innehållet i atmosfären och mätningar av omfattningen av de stora ismassorna på Grönland och i Antarktis.

Ismassorna på Grönland och i Antarktis är av stort intresse i diskussioner om jordens klimat. Dessa ismassor utgör ca 96 proc av jordens totala isvolym. Skulle dessa tex smältas beräknas havsvattennivån stiga ca 60 meter.

Tidvattenvågor – konstgjorda – har ingressvis också nämnts som ett framtida fruktansvärt vapen. De har i fantasifulla projekt ansetts kunna skapas genom att få delar av den Antarktiska ismassan att glida ned i havet tex genom att spränga (värma upp) med kärnladdningar i ismassans bottenskikt. I andra projekt har man spekulerat i att skapa artificiella jordbävningar.

Hur tidvattenvågor och jordbävningar skulle kunna användas som "vapen" är emellertid svårt att förstå. Om tekniken lyckas bemästra alla de problem som det innebär att överhuvudtaget skapa dessa effekter torde de knappast kunna användas som vapen förrän det går att styra verkan till det område som önskas.

Hur detta skall kunna göras torde ingen känna till idag och projektet ligger enligt min mening mycket nära science fiction.

Färder till månen har emellertid också betraktats som science fiction, men senare genomförts. Genom teknologins utveckling och kraftfulla insatser på forskningens område (ex GARP) kanske science fiction-stadiet övergår till verklighet. Sovjetambassadören Malik's förslag till resolution i FN är i ljuset av detta en väsentlig fråga.

Intressant är att notera att USA:s 93:e kongress i juli 1973 med 82 röster mot 10 antog ett förslag att USA borde verka för en resolution av ungefär samma innehåll. Med anledning av kongressens förslag har amerikanska regeringen tillsatt en utredning för att bli få de viktiga problemen på väder- och klimatmodifieringsområdet bättre belysta.

Ett framtida väderkrig är – tyvärr – inte bara science fiction. ■

Bengt Bengtsson

Vår unika vägbasfilosofi finslipas för framtiden

★ ★ Spaltmeter skrivs i facktidskrifter och dagstidningar om stridsflygplan och vapensystem samt framtida ersättningar av dessa dyrbara system. Flygplanens prestanda presenteras och penetreras, och de ekonomiska frågorna granskas i belysning av starkt stigande kostnader. Men vi får förden skull inte glömma den stridsmiljö där dessa flygplan och system skall verka. Därmed är vi inne på den viktiga frågan om bassystem, där svenska flygvapnet fö varit något av en föregångare. ★ En skildring om vår basfilosofi ges här av kapten Tomas Warming vid flygstabens studieenhet, där man bl a studerar framtidens bassystem. ★ ★ ★

Det svenska bassystemet och dess filosofi – som tillkom under 50-talet, för att förverkligas under 60-talet – har rönt stor och ingående uppmärksamhet utomlands. Flera reportage har gjorts i internationella facktidskritfer, med slående bilder av stridsflygplan uppställda insatsberedda på vägbaser långt ute i landsbygden. De har betjänats av effektiv men fåtalig markpersonal, varav en stor del värnpliktiga.

Hur står sig denna basfilosofi i dagens läge?

Ute i världen betraktas utan tvivel vår lösning av basfrågan som unik. Den

bedöms allmänt ge hög sannolikhet för överlevnad, även mot kvalificerade vapen.

Fram till år 1967, då junikriget bröt ut mellan Israel och Egypten, var den allmänna uppfattningen att man med hjälp av ett aktivt luftförsvaret framgångsrikt kunde försvåra för en angripare att bekämpa flygbaser så att den egna förmågan inte helt lamslogs. Men Israels flygvapen bevisade i junikrigets öppningsskede att man mycket snabbt med överraskning mer eller mindre kunde slå ut Egyptens och övriga inblandade arabstaters flygvapen på deras baser.

Junikriget åstadkom alltså en snabb

omvärdering av basfilosofin inom de flesta flygvapen. De lösningar som lanserades innehöll en satsning på fortifikatoriskt skydd för flygplan och materiel samt ökad banreparationsförmåga.

Under kriget i Sydostasien har amerikanerna mött gerillahot, ej minst mot flygbaserna nära stridszonerna, i form av raketanfall mot uppställda flygplan. Därför har man tvingats ta fram enkla fortifikatoriska skydd; denna typ av skydd har sedan vidareutvecklats och utgör nu det standardvärn som i huvudsak finns i Västeuropa.

Ö

stsidans lösning består dels av stora betongglädor som kan byggas både på och under marknivån och dels ett värn av "kyrktyp" med öppningar liknande en flygplanssilhuett sedd framifrån.

Alla kvalificerade värn för ett eller två flygplan har försetts med kraftiga portar. Värnen torde motstå nära träffar av 500 kilos bomber.

Israelerna – som i junikriget utnyttjade överraskningsmomentet – var troligen väl medvetna om sin egen svaghet på samma område. De drog därför sina slutsatser beträffande basernas sårbarhet och startade bl a ett utbyggnadsprogram med flygplanvärn.

● En AJ 37 Viggen under klargöring på en vägbas.

TECKNING: BENGT ENGSTROM

För att hindra en angripare slå ut flygbaserna utan stora uppoffringar har, som en allmän tendens, luftvärnsskyddet kring baserna stärkts såväl vad gäller kvalitet som kvantitet. Detta har setts som en absolut nödvändighet vid koncentration av punktmål, vilket flygplanvärn utgör inom ett basområde.

Ett utbyggnadsprogram av nämnd omfattning tar lång tid att genomföra.

Under denna fas inträffade år 1973 oktoberkriget (även kallat Yom Kippurkriget), vilket vad gäller striden med flygstridskrafterna fick en helt annan karaktär än kriget sex år tidigare.

Bekämpning av flygstridskrafter på flygbaser är i fråga om oktoberkriget känt endast i ett fåtal fall. Det utfördes då av israeliskt flyg mot baser i Syrien.

Vilka värderingar kan då göras mot bakgrund av den förstärkning som gjorts i fråga om de inblandade parternas uthållighet?

Antingen bedömdes det olönsamt att utföra basbekämpning, på grund av risken för höga insatsförluster, eller också medgav inte krigsutvecklingen att resurser avsattes för dessa uppgifter. Vidare kan det tänkas att arabisdans flygmateriel inte var av tillräckligt hög kvalitet för att utgöra ett hot mot Israels flygbaser.

Koncentrationen av luftvärnsrobotar på arabisk sida kan också tänkas ha medfört problem med vådabeskjutning på grund av identifieringssvårigheter om det egna flyget utnyttjats för attackuppgifter. Därför antas arabisidan ha valt att utnyttja sitt flyg för luftförsvarsuppgifter över eget territorium så länge luftvärnsrobotförbanden hade god kapacitet, för att sedan koncentrera sig på jaktuppgifter när "hål" uppstod i luftvärnsrobotskärmen vid de olika fronterna.

Någon reell utvärdering av basutbyggnaderna erhöles således inte under oktoberkriget, kanske beroende på synpunkter som här framförts.

Hos oss sker kontinuerligt en värdering av våra flygvapensystem för att kontrollera hur de står sig i en framtida angreppsmiljö där bassystemet kan utsättas för vapenverkan av de moderna vapentyper som i dag och i framtiden kan sättas in av en angripare.

De klassiska grundmetoderna för att minska den egna sårbarheten är att åstadkomma en lämplig avvägning mellan eldkraft, rörlighet och skydd, med hänsyn till hotet.

Utomlands har man utnyttjat dessa grundmetoder genom att öka luftförsvarsförmågan kring baserna, hålla hög beredskap och baslarmgivning, så att flygplanen kan ta upp strid eller spridas i luften. Förutom, givetvis, att bygga fortifikatoriska värn för flygplan och övrig materiel som tidigare nämnts.

Lösningar av denna typ är mycket dyrbara men ger god överlevnadsförmåga mot bekämpning med konventionella vapen. För att en angripare skall få lönsamhet måste vapeneffekter tillgripas som ligger utanför det konventionella området.

Skydd i form av rörlighet och spridning på marken har utnyttjats i mindre

grad som alternativ till "hårdgjorda" dyra lösningar. Det är dessa åtgärder som använts i vårt eget bassystem, vilket skapats mot en bakgrund av ett visst kärnvapenhot. Redan i dagsläget finns ett stort antal baser spridda över landet.

Genom den reduktion som sker i fråga om flygande divisioner kommer, med bibehållet basantal, färre antal flygplan att kunna baseras på varje bas. Därmed erhålls även en ökad spridning mellan enheterna.

Denna spridda, flexibla, uppträdandetaktik gör det svårt för angriparen att lokalisera den exakta klagöringsplatsen — även om han har kännedom om basens utseende. Med effektiv maskering av materielen och dolt uppträdande av personalen bör angriparens svårigheter ytterligare öka.

Denna form av rörlighet är i många avseenden lönsammare än att bygga flygplanvärn som blir svåra att dölja och skydda i vår stridsmiljö.

Utnyttjas ytbekämpning med multipelvapen över ett basområde i syfte att slå ut flygplan kostar denna form av krigföring — om inte lokalisering av enskilda objekt görs — så stor vapeninsats att det torde vara olönsamt. Maskeringen medför även att det är svårt avgöra om insatsen har lyckats, vilket kan medföra överbekämpning. Raseras ett värn vid bekämpning råder ingen tvekan om resultatet.

Den egna operativa förmågan måste alltid säkras även om banor och flygplanvägar inom bassystemet tillfogas exempelvis bombskador.

Detta problem löser man medelst många start- och landningsmöjligheter, hög banreparationskapacitet och ett flygplan med STOL-förmåga. Dessa egenskaper finns i hög grad redan inbyggda i vårt bassystem. Viggens kortstart- och -landningsegenskaper kommer här väl till sin användning. ▶

● AJ 37 Viggan är särskilt väl lämpad för vägbaser!

Vårt lands militärgeografiska struktur gynnar oss även på så sätt att när nya vägar byggs är de av hög standard. Därmed blir även förutsättningarna för goda vägbaser de bästa. Ännu ett plus är, att de markområden som fordras runt våra vägbaser, för att sprida materiel och personal, i stort kan nås med fordon och har ett gott skyl i bevuxen terräng.

Ser man på motsvarande förutsättningar i övriga delar av Europa är de alls inte lika goda. Detta kanske till viss del förklarar de kontinentala, koncentrerade och därmed kostsammare baslösningarna.

En sammanfattning av ovan framförda synpunkter och operativa värderingar ger följande bedömningar av vår basfilosofi sett mot den inledande frågan.

- Det svenska systemet är unikt, med sin spridning av baserna och många start- och landningsmöjligheter.
- Den stora spridningen ger en ev angripare många delmål att bekämpa.

- Vår organisation har hög utbildningsstandard och systemkunskap. Detta gör, att uppgifter kan lösas genom enskilda initiativ på lägsta nivå, om svårigheter uppstår.
- Genom hög beredskap och samverkan med stridsledning och luftbevakning minskar riskerna för överraskande anfall på våra flygbaser.
- Våra berghangarer bidrar till att ge hög uthållighet.
- Bassystemets utvecklingspotential är hög.

Vårt bassystem, unikt i världen och med all rätt uppmärksammat, kan just nu sägas stå sig vid internationell jämförelse.

Vidareutvecklingen studeras med omsorg; den genomförs hela tiden så att man om möjligt håller balans mellan flygvapensystemen och den hotbild som successivt förändras.

Inom flygplanområdet är utvecklingen påtaglig; det märks särskilt väl när generationsväxlingar sker mellan flyg-

plantyper. Flygbaserna har längre livstid än flygplanen, och generationsväxlingarna upplevs inte på samma markerade sätt som inom flygplan- och vapenområdet. Men det är givetvis av största vikt att funktioner inom basjänsens område inte kommer i obalans med övriga system.

De basstudier som nu utförs inom flygstaben visar att vårt nuvarande bassystem, trots sina många goda egenskaper, måste förbättras. En ytterligare satsning erfordras för att det skall få en önskad, hög överlevnadsnivå.

Mot bakgrund av det nämnda arvet bör den närmaste utvecklingen bli syfta till att:

- ytterligare öka spridningen mellan flygplanen inom basområdet
- ge ökad rörlighet åt klargöringsfunktionen och
- utnyttja effektivare maskeringsåtgärder.

En utveckling av denna art ger handlingsfrihet på sikt, och dessutom kontroll över ekonomin. ■

Tomas Warming

Bilderna på denna sida illustrerar start och landning med J 35 Draken, på Hebybasen, en av de 'öppna' vägbaserna. Foto: Nils Andersson, F16 Uppsala.

Låghöjdsfällning ny USA-taktik

☆☆ En 700 mil lång studie-resa i USA gjordes i höstas av chefen för försvarsstaben, generallöjtnant Gunnar Eklund, då han inbjudits till officiellt besök vid US Armed Forces. Resan gav åtskilliga lärdomar, och ett imponerande intryck av den amerikanska krigsmakten. ☆ Som följeofficer deltog bl a överstelöjtnant Stig Dalsjö, försvarsstaben, och han skildrar här huvudpunkterna i studieresan. ☆☆☆

Vårt besök vid US Armed Forces började förstas (!) i Pentagon, den väldiga "femhörning" varifrån USA:s krigsmakt stabsmässigt leds. Där orienterades vi bl a om den centrala ledningsorganisationen och dess gigantiska personella och materiella resurser. Inte minst gäller detta telekommunikationsnätet, manifesterat i National Military Command Center.

Dagen därpå embarkerade vi det "vipplan" som skulle föra oss runt halva USA, nämligen en fyrmotorig Lockheed Jet Star VC-140B. Versionen tar endast åtta passagerare, så vi fick det både bekvämt och trevligt. Vi loggade fö 12 timmars flygtid på den 7.000 km långa resan.

Langley Air Force Base i Virginia var vårt första resmål. Tactical Air Command, TAC, residerar där med sitt HQ, dvs stab. Dåligt väder mötte oss tyvärr, och inte ens ILS "kategori 2" kunde hjälpa oss ner. Landning måste ske på en alternativbas, en halvtimmes bilväg från Langley, och besöket måste kortas. Vid genomgångarna imponerade inte minst TAC:s förmåga att snabbt omgruppera förband till andra världsdelar. Drygt ett dygn efter order kunde tex ett förband F-4 "Phantom" från Nellis AFB i Arizona sättas in i uppdrag i en annan världsdel!

Samma dag gjordes ett besök vid Atlantic Command i Norfolk i Virginia, där

vi i helikopter "lyftes över" till Oceana Naval Air Station. US Navy, dvs amerikanska flottan, har som bekant sitt eget flygvapen, och här visades F-14 "Tomcat". Denna håller nu på att introduceras i flottans flyg; besätningarna berömde sitt nya flygplan. Men de var också uppenbart imponerade av Viggen, som de visste häpnadsväckande mycket om...

Nästa dags resmål var Pope AFB och det gigantiska Fort Bragg i Nord-Carolina. Pope, som är en del av Fort Bragg, utgör bas för 82:a fallskärnsburna divisionen. En uppfattning om dimensionerna fick man fö när man såg ett hundratal C-130 Lockheed "Hercules" uppställda på basen. Inte så underligt när man vet att USA:s försvar disponerar 635 C-130 totalt!

Fort Bragg är som sagt en gigantisk bas, ett självförsörjande samhälle med 135.000 "invånare", anställda och familjemedlemmar inte minst. Med andra ord fler än exempelvis Uppsala!

Praktiska demonstrationer vid basen, Pope AFB, satte höstvädret dess värre stopp för. Men film och visningar på marken gav en god bild av denna Airborne Division, dess höga beredskap och effektivitet.

Fällningsalternativen är fyra: soldater med fallskärm; tung materiel på plattformar med fallskärmar, lätt materiel i behållare med fallskärmar och — mest imponerande — tung materiel på en sorts släde.

Det sistnämnda alternativet kallas LAPES (Low Altitude Parachute Extractions). Som namnet anger fälls materielen på mycket låg höjd, ca 1½ à 3 m. Släden dras ut av tre fallskärmar, och landas på en yta av minimum 6X130 m. Fällning kan i framtiden också ske i dåligt väder, "fullständig IFR-kapacitet", hos vissa förband.

Från Fort Bragg gick färden vidare till marinbasen Charleston i Syd-Carolina och så i ett jättehopp över till Fort Hood i Texas. Veckoslutet firades i Louisianas mest berömda stad, New Orleans. Svenskt högsommarväder mötte i denna jazzmusikens födelsestad, fö grundad 1718 av fransmännen. I en gammal ruffig lokal, Preservation Hall, njöts jazz av verkligt hög kvalitet. En flodtur, dock inte i "stil-

enlig" hjulångare, hann vi också med innan färden fortsatte på måndagen till "the Middle West". Offut AFB, nära Omaha i Nebraska, var vårt mål.

Här har det berömda Strategic Air Command, SAC, sitt högkvarter. Detta den amerikanska strategins högsäte är en jättelik organisation, med en fyrstjärnig general som chef. Bland annat fick vi tillfälle till besök i en Airborne Command Post, ett ständigt flygande strategiskt överkommando. Sedan starten i februari 1961 har något av de fyrmotoriga jetflygplanen, en version av Boeing 707, varit i luften hela tiden så när som på fyra timmar! Flygplanen har en överväldigande elektronisk utrustning: ACP betjänas bl a av satelliter i sina världsomspännande kommunikationer.

Färden gick vidare norrut, till Grand Forks AFB i Nord-Dakota, helt nära gränsen till svenskbygdernas Minnesota. Grand Forks är administrativt centrum för en del av Strategic Air Commands förband av interkontinentala ballistiska kärnvapenrobotar, dvs ICBM (= Intercontinental Ballistic Missiles). Dessutom finns här en bas för B-52, den strategiska bombaren som nu börjar bli rätt ålderstigen.

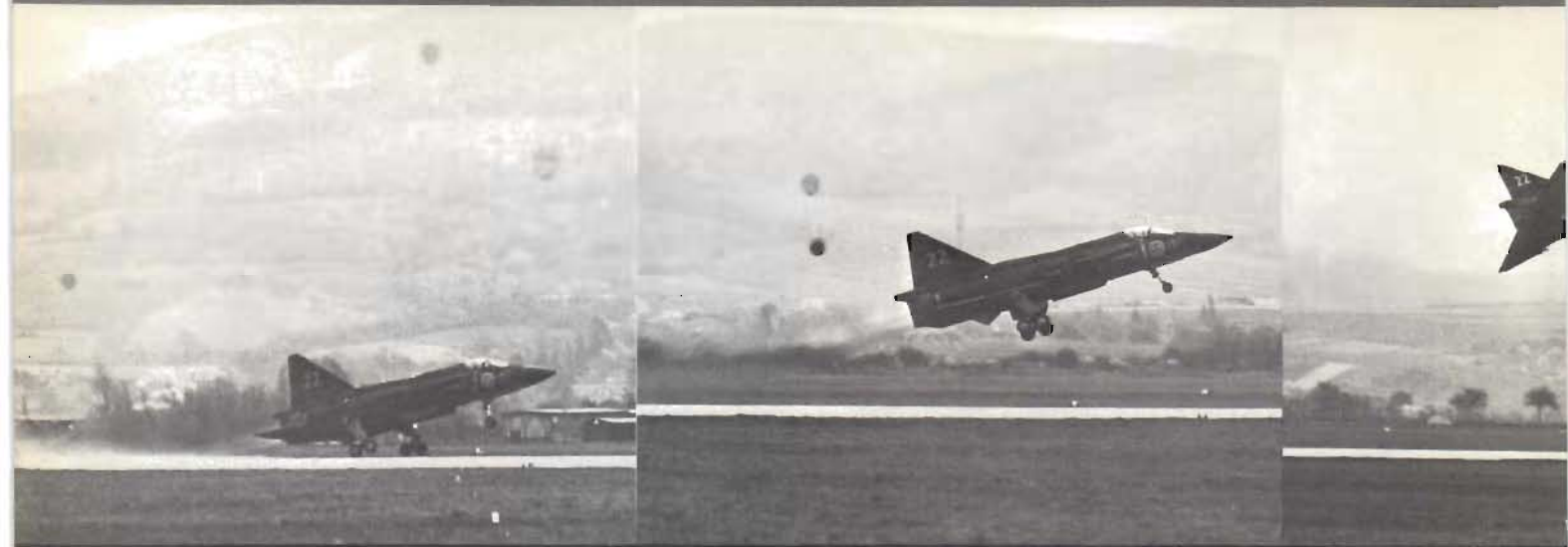
Här i Nord-Dakota mötte oss "hemmaväder", några graders kyla och pinande bläst. En kall kontrast till New Orleans — och ett bevis för att USA spänner över en hel kontinent. Grand Forks AFB bjöd på visning av bl a en Minuteman-silo för övningsändamål, och en avskjutningscentral för denna medeldistansrobot.

Återfärden till huvudstaden Washington, D.C., gick i två jätteskutt via Wright-Patterson AFB i Ohio, där en snabbvisit gjordes. Samma dags eftermiddag var vi åter på Andrews AFB i huvudstaden.

Att summera intrycken från en resa med så överväldigande intryck är svårt. Framst konstaterar man — förutom omfattningen, förstas — den stora skillnaden mellan en krigsmakt uppbyggd på enbart fast anställda, som ju utmärker USA:s försvar, och ett värnpliktsförsvar som vårt. Övergången till fast anställda från värnplikt, vilket nyligen skett i USA, har tydligen gått bra för armén och flygvapnet men sämre för flottan, som har rekryteringsproblem.

Att resan blev en fantastisk upplevelse är inget understatement. ■

Stig Dalsjö

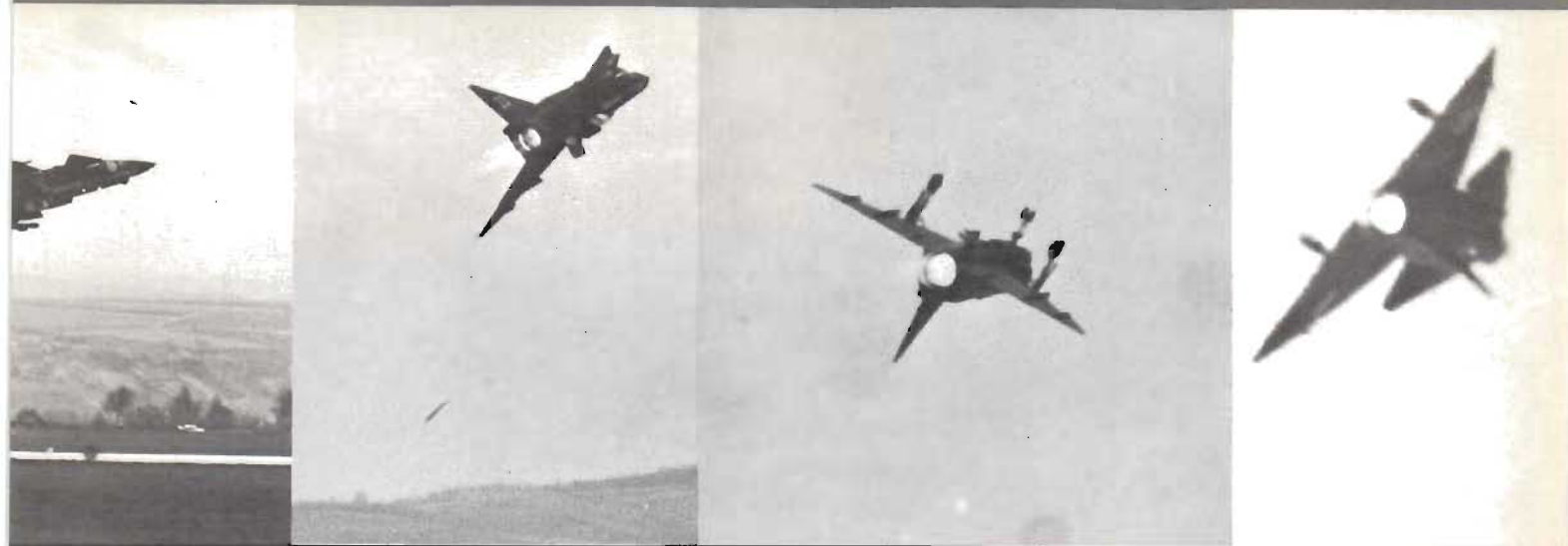

★ ★ Det är i år bara 20 år sedan Österrike blev en fri stat. Utvecklingen av andra världskriget hade lett till att Sovjet "befriade" landet från naziockupationen. Visserligen bildade österrikarna egen regering redan 1945, men landet, som har ett strategiskt intressant läge som randstat mellan Öst och Väst, förblev uppdelat i fyra ockupationszoner ända till den 15 maj 1955. Då undertecknades ett statsfördrag som återgav Österrike full suveränitet. Landet måste dock för all framtid förbli neutralt och lova att med alla till buds stående medel kämpa härför. (Annars lovade krafter i Öst bistå med hjälp). ★ För att kunna föra en trovärdig neutralitetspolitik har Österrike insett att ett starkt välanpassat försvar är av nöden. Statsfördraget förbjuder dock Österrike att sätta upp ett eget luftvärnsrobotförsvar. Därför måste man bli satsa hårdare på ett verkningfullt, konventionellt luftförsvar – med luftvärn och flygstridskrafter. Men Österrike har en mycket liten, egen försvarsmaterielindustri, vilket gör att man måste importera... och då kanske helst från något neutralt land. Man har vänt sig till bli Sverige. Såväl flygplan som kanoner m m har således köpts från oss. ★ Efter en nedgång i försvarsutgifterna har nu Österrike under Kreiskyperioden sakta men målmedvetet ökat anslagen för försvaret. 1974 låg försvarsbudgeten på 5,88 miljarder Shilling – 1975 är den uppe i 6,8 miljarder Sh. Detta är dock ett minimianslag. Man kan ev (liksom i broderlandet Schweiz) tänka sig bevilja extraordinära tilläggsanslag för temporära förstärkningar på något område. Således kan utgifterna (ca 1,7 miljard Sh) för ett enklare men dock stridsledningssystem tänkas inrymmas häri. ★ Den 1 juli -73 trädde en ny härordning i kraft för Österrikes försvar. Den gamla härordningen var omodern och ineffektiv – saknade bl a ett fast organiserat överkommando. Dagens "Bundesheer" (i vilken

flygstridskrafterna ingår) leds av tr (Wien, B) Armeekommando, C) Fliegerkommando. Därför lyder 2:a + 3:dje Gruppenkommando. Därför lyder 2:a + 3:dje Gruppenkommando. Härordningen skall öka den insatsberedskapen. "Behöver därför skalömsas. M. EÖ känns idag mindre slagkraftigt. Därför är det kanske inte flygplan från Norden som de senast världens – Saab 37 Viggen. Således ministeriet till Sverige/Saab-Scania Viggen i Österrike inför representanter för "verteidigung", regering och försvarsråd den 23 april på helikopterbase Wien) på en bana som mäter 1.400 m. Hyrlånat en AJ 37:a ur F15 med transport, målningen m m. Dessutom ställde FLICUL, så att startaggregat och tekniska strukturen föregicks av en Viggengeneralfachschule (Bundesfachschule) i Langenlebarn. Som åhörare fanns, för (bl a Sverige-bekanta, dåv militärdokumentationen i Wien, Brigadier Karl E SCHLITZ ditto ur försvarsutskottet. I sitt valkolor LÜTGENDORF att Österrike ej var beväpnat med ett robotförsvarssystem, men att ett modernt

Österrikes 'flygvapen' – en del av armén

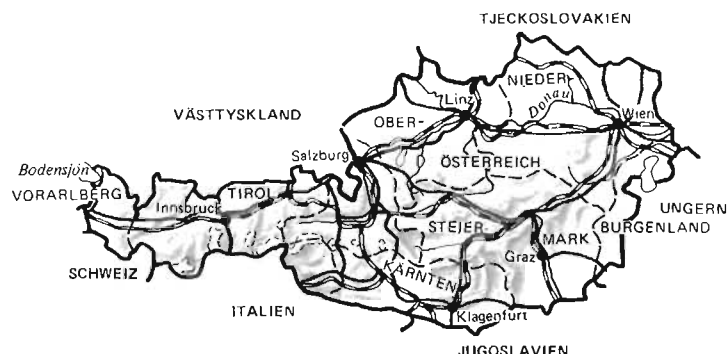

överfunktioner: A) Mil-kommando
erbrigade. Under Armeekommando
to samt Armeetruppen. — Den nya
reda styrkan. Österrikes "Luftstriet-
ellanköpet 1967/69 av 40 SAAB 105
Neutralitetsluftförsvaret behöver mo-
så underligt att man vill studera det
å åren varit så omskrivet över hela
framförde det österrikiska försvars-
sitt intresse för demonstration av
ur "Bundesministerium für Landes-
tskott. ★ Denna demonstration ägde
n Langenlebarn (ca 25 km utanför
n. För ändamålet hade Saab-Scania
ponder och den senaste kamouflage-
YGVAPNET upp med en TP 84 Her-
iker kunde medfölja. — Flygdemon-
romgång. Denna förlades till meka-
für Flugtechnik) stora föreläsnings-
ed hkp-div:s (Gutland) hangarer på
utom en stor samling höga officerare
achén i Sthlm, nuv militärkommen-
REMS), regeringsrepresentanter och
msttal sa bl a försvarsminister Karl
rett (kunde) satsa på ett dyrt luftför-
flygssystem (i begränsad skala) kunde

välkomnas. Han ville vidare gärna se att inte bara duktiga officerare gjorde praktiska studier etc hos presumtiva flygplanleverantörer och flygvapen (härvid bl a tänkande på generalstabsmajoren Josef BERNECKER, som i april gästade Saab-Scania och F15 + Viggan), utan han såg gärna att köp-aktuella flygplan kunde visas upp i Österrike för "hela" hemmapubliken. ★ Efter svarsord av Saab-Scanias VD, dr Curt Mileikowsky, och teknisk genomgång av Viggan-systemet, företogs förflyttning ut på Langenlebarn-fältet för Viggan-demonstration "in live". I F15:s utlånade AJ 37 (nr 22) satt för dagen Saab-Scanias avgående chefstestpilot Karl-Erik Henriks-son. "Air Show"-programmet innehöll bl a flera korta starter och landningar (inkl full reversering + backtaxning) samt förevisning av Viggens remarkabla manövrerförmåga i lågfartsområdet (se bilderna ovan). Allt gick perfekt (trots något 'lågt i tak') och en känsla överfördes telepatiskt från dignitärerna att denna maskin är vad Österrike vill ha... om nu bara slantarna kan "trollas fram". ★ Österrike söker alltså ett nytt stridsflygplan som skall passa landets neutralitet i morgon. Under två år skall man därför studera vad som finns att erbjuda och vad som är rimligt. Men medlen är knappa och som alltid blir det politikerna som faller avgörandet. — Om utifall att Österrike återigen skulle fastna för en svensk kvalitetsprodukt, så kan det tänka sig handla om max 24 Viggas (Saab 37 Ö), 1–2 divisioner. Leveransbörjan antas då bli 1981. Men under tiden, bl a för att lära sig den komplicerade tekniken, har Saab-Scania erbjudit ett 5-årslån av 15 J 35 BÖ (idag "malpåside" hos FV). — En intressant framtidsutveckling skymtar, men innan något beslut tas skall "Bundesheer" först göra sina utvärderingar och sedan visa upp studieresultaten för "Landesverteidigung" och pressen (= folket). ★ ★ ▶

Die Luftstreitkräfte Österreichs

Försvaret, som 1973 omorganiserades till nuvarande organisation, består av 12.300 fast anställda och 25.000 värnpliktiga. Totalt kan Österrike mobilisera ca 150.000 man. Värnpliktstiden är idag nedskuren från nio till sex månader. Detta gjordes 1971 som ett led i en omorganisation av det österrikiska försvaret. Kritikerna mot detta beslut framhöll, att minskningen helt och hållet var politiskt betingad; tillkommit för att värva röster från unga väljare till det sedermera regeringsbildande socialdemokratiska partiet. Man framhöll att beslutet på intet sätt var underbyggt med några säkerhetspolitiska utredningar eller ekonomiska planeringar.

Repetitionsövningarna omfattar idag totalt 60 dagar, varav den första rep-övningen (15 dagar) infaller inom två år efter grundutbildningen. Den andra rep-övningen inom fem år och de två sista inom ytterligare åtta år efter första uttryckningen. Den värnpliktige kan dock förlänga grundutbildningen direkt med 60 dagar och blir därmed befriad från vidare rep-övningar. — Vid uttryckningen medför varje vpl sin personliga militära utrustning!

Österrike har en av Europas minsta försvarsutgifter per capita. Försvarsutgifterna för 1973 var 5.350 milj schilling, vilket var 0,9 proc av bruttonational-

● Idag finns bl a såväl svenska (Bofors) som schweiziska lv-batterier. Ovan en 3,5 cm automatkanon/'Flak' Oerlikon. Ö. avser att från denna firma för 1,8 miljarder Sh köpa ett nytt lv-system. Från firman Contraves planeras köp (173 milj Sh) av ett strilssystem "Skyguard".

produkten (en schilling = 2.30 kr). 1974 ökades försvarsanslagen med 529 milj schilling till 5.879, vilket utgör ca 9 proc. Räknar man så med inflationen (ca 10 proc) blev dock detta snarare en sänkning av försvarsanslagen jämfört med 1973.

Den österrikiska försvarsmakten består av arméförband, flygförband och gendarmeri, där flygstyrkorna sedan den 1 juli 1973 ingår som en integrerad del av armén. Då upplöstes dittillsvarande "Gruppenkommando I-III"/GrpKdo I-III (jämförbara med milostaber) och "Kommando der Luftstreitkräfte", (jämfört med flygstaben). GrpKdo I och Kdo der Luftstreitkräfte bildade istället Armeekommando, vilket i dag är förlagt till Wien. Armeekommando är direkt underställt Bun-

desministerium für Landesverteidigung — BMFLV, som är detsamma som Försvarsdepartementet. Denna omorganisation gjordes för att försvaret skulle få tyngdpunkten förlagd på snabbmobiliserade lokal-försvarsförband — skräddarsydda efter österrikiska förhållanden och med inriktning på djupförsvar, lätt rörligt och med företrädesvis kraftigt pansarvärn — samt en fredstida beredskapsstyrka bestående av 150.000 man understödda av attackflyg.

◆ ◆ Österrike, som gränsar till sex stater (Förbundsrepubliken Tyskland, Italien, Tjeckoslovakien, Ungern, Schweiz och Jugoslavien), ligger mitt emellan de två militärpakterna NATO och Warszawa-pakten. Därför äger landet ett s k

● T v: Ö. har 2 Sikorsky S-65/CH-53, vilka används vid tyngre transporter av vapen och trupp samt vid räddningstjänst. — Ovan: En Alouette 3 med skidor. Ca 20 Alouette 2/3 finns. — Nedan: Agusta Bell 204B finns också i ett 20-tal ex. Här 4 genomförande luftlandsättning av trupp.

● Av 40 inköpta Saab 105 EO finns idag 38 i tjänst. Dessa är Ö:s enda strids-fpl och utnyttjas därför för såväl attack, spaning som jakt. Men Ö. behöver ett trovärdigare/effektivare neutralitetsförsvar av sitt luftrum.

visst intresse ur båda paktens synvinkel. Landet kommer vid ett eventuellt framtida krig i Europa troligen inte att bli någon direkt krigsskådeplats. Däremot kommer landets kommunikationsnät — såsom vägar, järnvägar och floder — att vara föremål för en angriparens intresse.

◆ ◆ Vid gränsen mot Warszawa-pakten har en del intermezzon inträffat. 1968 (under Tjeckoslovakien-krisen) överflögs österrikiskt luftrum av WP-flygplan, vilka passerade över viktigare flygbaser och befästningsområden. 1973 passerade två tvärsitsiga segelflygplan in över tjeckoslovakiskt område ca 1,5 mil från gränsen. Dessa civila sportfarkoster "uppvaktades" då av jaktflygplan och nedsköts, varvid

samtliga fyra besättningsmedlemmar i segelflygplanen omkom.

Flygstridskrafterna består idag av 38 stridsflygplan (SAAB-105 Ö), 5 transportflygplan (Short Skyvan och Beaver), ett 65-tal helikoptrar (Agusta Bell 204 och 206, Alouette 2+3 och Sikorsky CH-53) samt 15 skolflygplan SAAB 91 D "Safir" och 16 Cessna 0-1E "Bird Dog" för samband/observation.

Österrikes Saab 105 EO, vilka beställdes från Sverige i två omgångar à 20 stycken (1967 och 1969), ersatte 1971 30 SAAB-29 F "Flygande Tunnan" vilka sedan 1961 format två jakt/attackdivisioner. Denna ersättning (105 Ö) får ses som en in-

terimslösning av Österrikes jaktflygplanbehov. Detta "mellanköp" pekar också på Österrikes intresse av att "idag" anskaffa ett modernare jaktflygplan. De flygplantyper som nu kan komma ifråga är SAAB-37 E "Viggen", franska Mirage F.1 och nordamerikanska F-5 E "Tiger" II (vilken efter Paris-utställningen 1973 förevisades i Österrike). Förmodat antal flygplan att skaffa blir 24. Beslut är dock inte att vänta inom en alltför snar framtid. Under tiden kan dock ett "lån" av svenska malpåse-Drakar (Saab J 35 B) komma att aktualiseras.

Av de 40 SAAB-105 Ö som levererats till Österrike återstår idag 38, vilka är fördelade på tre divisioner. (Två av flygplanen har nämligen totalhavererat. Det ena pga ryggspinn och det andra i samband med svår isbildning under landning). Två divisioner utgör attack/jakt/spaning med basering i Linz/Hörsching. Den tredje tjänar som utbildningsdivision och är förlagd till Graz/Thalerhof.

SAAB-105:s användningsområde inom försvaret är i första hand flygunderstöd åt markstidskrafterna (omfattande anfall mot markmål) samt spaningsuppgifter. Bevapningen vid attackunderstödsuppdrag är 6,3 cm och 13,5 cm sprängraketer samt akan typ 30 mm Aden. Flygplanet kan också utrustas med kamerapod innehållande fem kameror, som bl a gör det möjligt att fotografera på ▶

Ovan: Ca 15 Saab 91D + 15 Cessna L-19 ingår i skol- & sambandsparken. — Nedan: 14 Agusta Bell 206A finns i tjänst. — T h nedan: Stil-going-strong Westland S-55 + ca 10 Alouette 2. — T h ovan: 2 Short 'Skyvan' finns för mtrl-tp och fallskärmssoldater.

● Från 1961 utrustades 2 jakt/attack-divisioner med 30 svensktbyggda Saab J 29 F. "Tunnan" avlöstes -67 av 20 Saab 105 EU, och -69 kom ytterligare 20. Snart är det dags för nytt bytel 1976/77? Saab 35 Draken?

► höjder ned till 50 m. SAAB-105 används slutligen också som "jakt". Beväpningen utgörs då av 7,5 cm jaktraketer. Som jakt står flygplanet även i incidentberedskap. Flygförarna är flygklädda men sitter inte (som t ex i det svenska flygvapnet) i flygplanet.

Vad beträffar Österrikes luftförsvaret med flygplan försvaras detta pga landets många höga berg (4.000 m). Detta medför mycket korta upptäcktsavstånd med radar samt korta anflygningssträckor för främmande flygplan. Dessutom kan inte gränsnära baser utnyttjas, då i sådant fall dessa skulle ligga inom räckhåll för artilleri grupperat utanför landets gränser.

Den grundläggande flygutbildningen får den flygande personalen på SAAB-91 D "Safir". Flygtiden uppgår till ca 40 tim. Denna utbildning fullgörs på Schulgeschwader, vilken tillhör Fliegerregiment 2 och är baserad på Linz/Hörsching. Efter

● Helikopterbasen Langenlebar n gästades i april av bl a AJ 37 Viggen och representanter från Saab-Scania. Den unika flygsystem-demonstrationen bevakades högtintresserat och faktiskt av österrikiska politiker, officerare samt pressmän. Moder Svea representerades av fackorganen "Vips" och "FV-NYTT" samt av folkbildaren "SE". Och svensk UD-personal.

denna utbildning får flygeleverna 80—100 tim i SAAB-105 på en utbildningsdivision inom Fliegerbrigaden, vilken som tidigare nämnts är baserad i Graz/Thalerhof. Därefter kommer förarna ut på Jagdbomberstaffel 1 eller 2 för flygslagsutbildning.

Helikopterdivisionerna, som är förlagda till Langenlebar n, har till uppgift att understödja arméförbanden med transporter och räddningstjänst. Dessutom används i fredstid helikoptrarna i stor utsträckning för civilt bruk, framförallt i räddningstjänsten. — Helikopterförarna börjar sin flygutbildning med ca 40 flygtim i SAAB-91 D "Safir". Man övergår därefter till utbildning på den helikoptertyp man skall tjänstgöra med.

Transportflygplanen är också de baserade på Langenlebar n. Dessa utgörs av fem flygplan — 2 Short "Skyvan" och 3 DHC-2 Beaver. Flygförarna här till rekryteras från såväl helikopter- som stridsflygplansidan.

Trots ett idag relativt litet försvarsanslag måste de österrikiska flygstyrkorna och dess materiel, inom en inte alltför avlägsen framtid, bli föremål för modernisering. Dels beträffande köp av jaktflygplan, dels utrustandet med ev luftvärnsrobotar. Dessutom måste rimligen ett nytt luftförsvarssystem anskaffas. — Dagens försvarsanslag måste därför (om denna försvarsviktiga ekvation skall gå ihop) höjas tämligen kraftigt... och inte som hittills bara geskydd åt inflationen! ■

Ulf Hugo

Ovan: Generalstabsmajoren Josef BERNECKER kom till Sverige i år för att utvärdera och flyga Viggen. Detta gjorde han på F15 i mars. Hans förtjusning över 37:ans egenskaper var allt annat än lägmäld. Här ses mj Bernecker tillsammans med SK 37 (nr 59) samt 'hjälpföraren', kn Bo Hellström. — Nedan: Samtidigt studerades markskolningen på F7 av öv TAUSCHTZ och ing MUNZER.

Nedan: På Langenlebar n-fältet/plattan, 23 april: Efter Viggen-demonstration i luften följde snabbnärlitt på marken för bl a officerare och journalister. Medan C FMV-F, gen Olin, visade 37:ans cockpit sågs försvarsminister LUTGENDORF samspråka med Saab-Scantias VD, dr Milfejkowsky.

Abzeichen der Luftstreitkräfte

Högst upp: Baskarta över dagens österrikiska flygbasplacering. — Snelt upp tv: Österrikes 'flygvapen'-märke. — Ovan: Vid 1910-talets mitt introducerade konstruktören Julius von Berg vid Österreichisch-Ungarische Flugzeugfabrik AVIA-TIK sina första fpl. Här en D.1 med Austro-Daimler-motor. — Nedan: Aviatiks enda 'triplane'; nr 30.24, 1917.

Ovan: Detta är en av firma Lohner 1919 licensbyggda D.1. Totalt byggdes ca 700 D.1-jaktfpl, varav åtskilliga i Österrikes arméflygväsende. — 'Bundesheer' fick 1933 i hemlighet sina 6 första strids-fpl från Italien. 1934 hade man 65 fpl. 1938 hade 'Luftstreitkräfte' totalt 27 olika fpl-typer. — Nedan: Ett tp-fpl typ Fokke-Wulf 5b, 1936.

Ovan: Tp-fpl Junkers Ju-52, 1937 — Nedan: Sk-fpl JAK-11 (ryskt), 1956.

Ovan: Ett antal jaktfpl typ Fiat CR.32 taxande på gräs-fält 1937. — Österrikes flygstreitmakt firade 1968 sin 50-års jubileum. En summarisk fpl-typ-historik: 'Flieger-truppe' 1918/19: Albatros D-3, Phoenix-Brandenburg D-1 och C-1. 1931/36: Udet U-12 'Flamingo', Hopfner H-29 + HS-8 + HS-13, Fiat A-120, Fiat CA-32, Caproni Ca-133, Avro 626, Junkers Ju-86 E-2, Cleva C-30 Rota. 1955/60: JAK-18, NA LTG 6-G, Piper PA-18, Fiat G-46, Zlin 126, Fouga Magister CM-170, Vampire DH-115, Piaggio P-149, Piper Super Cub, Cessna 172, Bell 47-G. SAMT ett måltpl typ Saab 17-A.111! — Om än bara på några sluttader under en bildtext, men det hör till totalbilden: Österrike strävar målmedvetet att bli Europas tredje 'stora' FN-land och internationella knutpunkt. (Konkurrerar med Schweiz och Finland.) Ca 12 miljarder Sh (mer än till försvar) satsas på ett 'United Nations Center' benämnt Urindo. Blä.

Hoheitszeichen der Flugzeuge der Luftstreitkräfte

ÖSTERRIKE

— "data och prestanda" —

Vad vi idag kallar Österrike har alltid haft ett utsatt läge. Landets historia talar om stormiga tider. Vid vår tidräknings början behärskade romarna denna del av Europa. Sedan kom folkvandringstiden och bayrarna strömmade in och bildade vad som kom att kallas Ostmark. Den Habsburgska hegemonin inleddes på 1200-talet. På 15- och 1600-talen trängde turkarna på. Även svenskar (med fältherren Lennart Torstensson i spetsen) harjade vilt och belägrade Wien 1645. Fler krig avlöste varandra. På 1800-talets mitt skapades den österrikisk-ungarska dubbelmonarkin, vilken höll ihop till VK:s slut 1918, då kraftiga länddelningar företogs. Inre oro följde. Nationernas Förbund fick gripa in. 1938 var det Hitlers tur. Genom "Anschluss" blev Österrike lykt under det gamla namnet Osmark. VK 2 följde, och 1945 ockuperade ryska trupper landet. Ö delades i fyra ockupationszoner. Först 1955 återfick Ö sin suveränitet genom ett statsfördrag, vilket förklarade Ö som ständigt neutralt stat (en neutralitet som måste försvaras med alla till buds stående medel... Annars känner storebror i öst sig föranlåten att på sitt sätt hjälpa till...). — Österrikes areal är idag på ca 84.000 km², något mindre än Svealand. Innevanorantalet är ca 7,9 mill, 99 proc är vsktalande, 90 proc är katoliker, 6 proc protestanter. — Ö är ett förbundsrepublik. Presidenten väljs direkt i allmänna val vart sjätte år. Parlamentet har två kamrar. Nationalrat + Bundesrat. Valsystemet är proportionellt. Största parti är det socialistiska/socialistiska Partiet Österreichs/SPO, som innehar regeringsmakten under förbundskanalen Kreisky. Näst störst är det borgerliga folkpartiet Österreichische Volkspartei/OVP. 1971 erhöi SPO 93 mandat, OVP 80 och FPÖ (frihetspartiet/Freiheitliche Partei Österreichs) 10. Nytt val sker i höst. — I Wien finns 6 dagstidningar. Störst är "Neue Kronen Zeitung" (ubonden ca 650.000 ex), därefter "Kurier" (borgerlig, ca 475.000 ex) och så "Arbeiter Zeitung" (socialistisk, ca 120.000 ex). Nyhetsbyrån heter APA (Austria Presseagentur). Ö:s radio-TV (ORF) är helstatligt, har reklam.

Försvar: Försvarskostnaderna har hittills under Kreisky-perioden hållit sig i huvudsak konstant visavi BNP (ca 0,98 proc därav). Som del av totalbudgeten visar dock försvarsutgifterna sedan -73 en svagt stigande tendens. Totalt uppgick försvarsutgifterna i budgeten -75 till 6,8 miljarder Schilling (= 275 proc av totalbudgeten; (-74 = 5,88 miljarder Sh/3,7 proc och -73 = 5,08 miljarder Sh/3,65 proc). För materielanskaffning -75 har anslagits 2,99 miljarder Sh. — 'FLYGVAPNET' (inordnat under 'Bundesheer'): Ca 2.300 fpl + ca 2.000 vpl. Totalt 23 strids-fpl = 3 div Saab 105 OE. 1 tp-div med 3 DHC Beaver L-20A + 2 short Skyvan. — 6 hkiv-div med 2 Sikorsky CH-53A, 22 Agusta Bell 204B; 13 AB-206A, 20 Alouette 2, 5 OH-13H + 2 S-55. Dessutom 10 Cessna L-19 och ca 15 Saab 91D Safir. — I luftförsvaret ingår även 3 luftvärnsbataljoner: 297 20 mm Oerlikon, 44 35 mm Z/65 Super Bat, 59 40 mm + 55 och 57 Bofors AA kanoner. — SYLL-systemet saknas (än) och iv-rö-förband tillater ej skådespeleraget.

Flugzeugführerabzeichen

ISCH då, detta angår ju dej å mej!

★ ★ FLYGvapenNYTT nr 2/66 innehöll en artikel om "Vårt behov av disciplin". I nr 1/75 publicerades ännu en i samma ämne. Som symptom på disciplindebattens häftighet inom flygvapnet kan kanske artikelfrekvensen vara tämligen rättvisande. Det behövs emellertid en levande och fortlöpande debatt i ämnet. Det anser FV-NYTT:s red, som därför bett major F PAUL JOHANSSON (FOA) att på sitt sätt behandla ämnet. Artikel nedan är skriven före och utan kännedom om överstelöjtnant Rolf Gustafssons (C FBS) inlägg i nr 1/75.

★ ★ ★

Hur nå en funktionell och personalförankrad disciplin?

Disciplinfrågan debatteras knappast i den utsträckning den förtjänar. Det har väl sina skäl. — Ett skäl kan vara att man — med rätt eller orätt, troligen mest det sista — kommit att uppfatta ordet disciplin som något av ett överhetens honnörsword i envägskommunikationen nedåt. Det möts numera på halva vägen (senast) av andra ord, som känns mera angelägna. Sådana som "medbestämmande" och "inflytande". Kommer därtill att en väsentlig uppgift för försvaret tycks vara att sopa undan spåren av sitt militära förlutna och man inser lätt det nästan opassande i att peka på "vårt behov av disciplin", så militärt belastat som ordet disciplin blivit.

Spelregler. — Och likväl: "Disciplin innebär att var och en följer alla de spelregler, som måste finnas och som en grupp människor måste följa för att deras arbete skall bli framgångsrikt." Vem vill förneka, att effektiviteten kräver spelregler samt vilja och förmåga att följa dem?

I vårt fall skall viljan och förmågan dessutom finnas även när självbevarelsedrift (med omedvetna försvarsmekanismer och allt) bjuder helt andra order. Visst måste, för att jämföra med det civila samhället, också tex en symfoniorkester ha ytterst preciserade och omutliga spelregler. Men omvärlden försöker inte göra sitt yttersta för att ominstetgöra orkesterns stråvan! I varje fall hör det till ovanligheterna att man skjuter på den under konserten, vare sig på dess ev pianist eller någon annan. Att någon, om så ändå skulle ske, skulle begära att orkestern fortsätter att spela och dessutom låta vackert, är nog uteslutet. Här finns

en fundamental skillnad mellan militärt och civilt, som allt tal om "överbetoning av krigets krav" inte kan radera ut.

Debattämne. — Det är hög tid att vi tar itu med disciplinfrågan som en fråga för oss alla, en fråga att utöva inflytande på. Den gäller varenda en av oss, oavsett om vi för, leder, sköter, fyller på, reparerar, vaktar eller försvarar flygplan eller löser någon annan av alla de nödvändiga uppgifterna i flygvapnet.

Vilka spelregler behöver vi? **Hur tränar vi bäst in färdigheten i att följa dem "även under de svåraste förhållanden"?** Vad krävs av lojalitet från en viss utbildningsgrens sida gentemot de andra, för att det hela och inte bara den egna enheten (personen) skall fungera? Hur uppnå att ett förband inte står och faller med "den gode chefen"?

Gruppdynamisk hjälp. — För den som arbetar i nära anslutning till en beteendevetenskaplig institution vid en forskningsanstalt ter det sig naturligt att fästa uppmärksamheten vid den resurs som varje väl samarbetande grupp utgör. Gång på gång slås man av hur snabbt och lätt "gruppdynamiskt" intrimnade grupper kan diskutera fram goda, kloka, ansvarspräglade lösningar på kniviga problem. Gruppen tycks vara mer än summan av sina delar. Påståendet att bara den enskilde och inte en grupp kan känna ansvar förefaller ytterst tveklaktigt. Det kan möjligen gälla nämnder och andra "tröorgan" men knappast grupper av individer representerande endast sig själva. (Jfr artikeln om OKAFF, FV-Nytt 2/74.)

En underifrån framdiskuterad disciplin bleve väl inte så värst olik den

ovanifrån proklamerade, men vilken skillnad i förankring och livskraft! "Det går inte att predika plikt och moral så att det blir något av det", sa en biskop i nyårsdagens högmässa i radio. Han borde veta. Sådant där måste komma inifrån huvudsakligen, låt vara att det stundom kan behövas viss stimulans utifrån. Segerrika ökensoldaters bas-kermössor torde dock ha relativt ringa disciplinskapande effekt bland svenska försvarstjänstemän.

Grundregler. — I avvaktan på förnämliga grupplösningar låt oss ta fram litet god gammal skåpmat. För många år sedan skrev professor Torsten Husén en uppsats, vari han hävdade att det bland andra fanns fyra grundläggande spelregler, som var särskilt signifikativa och nödvändiga för den militära verksamheten. De var orderlydnad, punktlighet, materielvård och upp-trädande.

Orderlydnad — att göra som chefen bestämmer. I kärva lägen, bråttomfarligt-kraftsamlingskrävande, kan man inte alltid diskutera igenom vad som skall göras. Man avdelar då i stället en man, som sköter den livsviktiga samordningen av viljorna. Förslagsvis den som fått speciell utbildning i detta. Honom följer man. Inte för att han är märkvärdigare än andra utan för att han sköter just denna av gruppens alla viktiga funktioner. Då fungerar det. I ett allt mera demokratiskt välfärdssamhälles försvarsmakt behövs det sannolikt allt mera (inte mindre!) övning i ledande och följande. Det påståendet utgör ingalunda en plädering för kadersdisciplin — ett i vårt samhälle omöjligt utbildningsmål, därtill alldeles motsatt vad som behövs i modern krigföring. Men den nu förekommande uppdelningen i fältdisciplin (motsv), som anges som viktig, och annan disciplin, som varken anges eller behandlas som viktig, gagnar knappast — fältdisciplinen... Inläring kräver dock en viss konsekvens!

Punktlighet och materielvård. — Punktlighet — att vara på rätt plats i rätt tid. En alltid god spelregel i umgänget människor emellan, både i arbetsliv och sällskapsliv. Men för militär verksamhet kan punktligheten ofta nog ha livsviktig betydelse och man vet inte alltid i förväg när. Sannolikt måste punktligheten vara en så väl inpräglad spelregel, att det snarast måste till en viljeansträngning för att inte följa den. Övning-övning-övning. (Själv-)tvång — vana — behov.

Materielvård — att hålla sin materiel funktionsduglig, det må gälla skorna (hålfoten!) eller de utrustningsdetaljer på flygplanet osv, som man kan påverka genom att (inte) noggrant följa skötsel- och handhavandeföreskrifter.

Nog borde ett under höga skatter dignande samhälle se med gillande på att denna spelregel övas till vana-behov, även om man i köp-slit-släng-åldern inte alltid omedelbart inser dess livsviktighet. (Rutinmässig avskrivning av "bagatellförluster" borde för resten förbjudas. Inte för ekonomins skull. Men för utbildningens i konsten att hålla reda på sina saker. Praktiskt i många skiftande sammanhang. Och avstressande! — Behövs inte sådan utbildning? Ha?)

Uppträdande — hur man går och står, ser ut, talar och betar sig. Det finns ett uppträdande som motverkar funktionsdugligheten hos gruppen — dvs samarbetet, kamratandan, chefens möjligheter att fullgöra sin svåra samordningsuppgift — och ett som befrämjar den. Det funktionsbefrämjande uppträdandet i det militära skiljer sig inte så mycket från vanligt, hyggligt uppträdande; för all del ganska ovanligt nuförtiden, sägs det. Men det har vida större betydelse. Det måste kanske i viss mån vara satt i system. Uppträdandet påverkar andan och är ett yttre tecken på den. Andan är det som gör att ett idrottslag med i övrigt sämre förutsättningar vinner över ett med bättre förutsättningar.

Därmed över till en väsentlig faktor: **försvarets uppgift**. Uppgiften är ju att verka krigsavhållande. Klaras inte den uppgiften skall försvaret ägna sig åt uppgift nummer 2: hålla angriparen borta från svensk mark. Vi måste alltså i krig fungera **bättre** än våra motståndare. Helst skall detta förefalla troligt redan före kriget, vilket därigenom förhoppningsvis inte blir av. Om nu det moderna kriget fordrar detsamma av den enskilde som vikingatidens bataljer, bör vi efter förmåga se så ruskiga ut som möjligt: blodsprängda, skäggiga, snusdrypande och öldoftande utan varje drag av förvekligande inflytelser såsom hygien, artighet, hänsyn, allmän förnuftsstyrning. Med möda tyglad urkraft, då och då utbrytande i bärsärkarseri, bör vara försvarsmaktens attribut.

Är det emellertid så, att kriget idag fordrar intellektuell skärpa och vitalitet, sinnesnärvaro, vakenhet, precision, flexibilitet, slutledningsförmåga och allt det andra, som vi vet att det nutida kriget kräver, då bör vi satsa på att ge just detta intryck i stället. Låt oss här notera att extremt god puts visst inte alltid skulle uppfattas som ett respektgivande tecken på noggrannhet, sköt-samhet, överkapacitet osv. Den kan ju vara ett tecken på initiativförkvävande disciplin också... likaväl som på synnerligen god anda, en god grupps stolta kännetecken och vad man nu vill det

Om penningar och deras värden, del 2:

◆ ◆ I FLYGvapenNYTT nr 1/75 fanns på sid 33 en vädjan till läsekretsen om hjälp med omräkning av styckepriser på flygplan som till FV anskaffats för 30–40 år sedan. **KLAS SVENSSON** (universitetslektor i statistik och kapten i FV-res.) kände sig som yrkesman apostroferad och bifogar nedan sina beräkningar.

Betr. omräkning av fpl-priser från 1941 och 1945 till februari 1973. — Omräkning till fasta priser sker vanligen med hjälp av konsumentprisindex, KPI. Denna serie startade emellertid inte förrän 1954. För att omräkna priser för tidpunkter längre tillbaka måste man lanka ihop med någon tidigare indexserie. Vid 1941 och 1945 fanns två dylika som skulle kunna användas: Levnadskostnadsindex (L) och Konsumtionsprisindex (K). Medan serien L avsåg privat konsumtion för en tänkt "indexfamilj" (2 vuxna, 2 barn), anger serien K den totala privata konsumtionen. Pga detta anser jag serien K mer lämpad i sammanhanget.

Omräkning till priser feb —73 sker med hjälp av omräkningsfaktorn för de båda serierna, som enl Statistiska Centralbyrån är 1,76. Vi skall multiplicera priserna med följande uttryck:

$$1941: \frac{\text{KPI (feb 73)} 1,76 = 280,4 \cdot 1,76}{\text{K (1941)} 142,2} = 3,4705$$

$$1945: \frac{\text{KPI (feb 73)} 1,76 = 280,4 \cdot 1,76}{\text{K (1945)} 158,5} = 3,1136$$

Detta ger följande siffror avrundat till närmaste 1000-lal kr (någon närmare noggrannhet anser jag mindre lämpligt):

Fpl-pris 1941 omräknat till feb —73:

B 3	2.429.000
B 4	312.000
B 5	1.606.000
T 2	2.048.000
J 8	538.000
J 9	1.145.000
J 11	1.163.000
J 20	1.353.000

Omräkning från 1945 till feb —73:

J 21	1.238.000
J 22	1.294.000
S 12	1.203.000
S 14	286.000
S 16	1.848.000
B 17A	1.266.000
B 17B	1.123.000
B 18A	2.274.000
B 18B	2.485.000
T 18B	2.629.000
SK 11	87.000
SK 12	129.000
SK 14	418.000
SK 15	105.000
SK 25	195.000
J 26	1.168.000

Red. tackar för bidraget/hjälpen och hoppas att såväl dessa prisuppgifter som de i nr 1/75 redovisade kan vara till gagn även för en viss sk kvällstidning med faibles för excesser. ■

skall vara. Det vore dock att gå för långt i rädslan för missförstånd att ta till olika former av yttre förfall för att påvisa sin helgjutna karaktär.

Håret. — Det finns tre typer av långhårighet: a) den vilda bärsärkabestäktade, b) den avsiktligt skönhetshöjande, modoföljsamma samt c) den totala hjälplöshetens och slapphetens (ingen kan ju hindra håret växa!). Av dessa torde den sist nämnda verka minst krigsavhållande. Det är den som nödgar samhället att via kompaniorder "gå in" med hårnät för att skydda bärraren från att redan i fredstid råka illa ut. För tydlighetens skull: effektivitet i fält kräver kort hår. Hygien, sikten, hörseln, stryplingsrisken, stillheten på post m m kräver det. Men för allt i världen, det krigsberedelsearbetet kan ju avklaras jämförelsevis snabbt... och påbörjas sent. Om bara den **rätta** försvarsmaterielen finns på plats...!

Svagt = segt? —

Intrycket utåt. Strängt taget spelar det ingen roll alls hur starkt vårt försvar är, bara det ger intryck utåt av att vara starkt. Och det är omvärlden vi skall imponera på, inte oss själva. Det är fara värt, att de senaste årens skryt över vårt (trots kontinuerlig medelsminskning) tydligen allt starkare (åtminstone allt segare) försvar, snarare försänker vårt eget folk i önskedrömmens sköna rosenömn än höjer omvärldens respekt för vår vilja och för-

måga. Omvärlden ser förvisso mer till verkligheten än lyssnar till fager tal!

Tradition — konvention. — Björn von Rosen skrev en gång om tradition och konvention: "Tradition är släktets samlade erfarenhet om bästa sättet att göra saker på. Konvention är en speciell generations idé om hur en sak 'skall' eller 'bör' göras. Den konventionelle är aldrig fri... Vad passar sig just nu? Jag går väl i takt med utvecklingen? Den traditionelle kan vara hur fri som helst inom traditionens ram..." Våra spelregler måste vila på den grund, som läggs av "traditionen", här lika med den dokumenterade erfarenheten av människors sätt att fungera i de verksamheter som de skall fungera i. Det betyder, att disciplinen måste vara kontinuerligt föränderlig i takt med att nya erfarenheter och upptäckter — inte nya påfund — görs. Detta förutsätter en levande och fortlöpande debatt i ämnet, där engagemanget "ute på fältet" är minst lika stort som på beteendevetenskapliga institutioner och reglementsutformande staber.

Slutligen... ett

ord från Lunds centralstation (för länge sedan) att fundera över: "Gentlemen spotta ej å golfvet. Öfriga få icke." I krig är det den disciplin som symboliseras av första ledet i tänkespråket som håller. Hur utbildar man gentleman? ■

F Paul Johansson

F20

pedagogisk plantskola

★ ★ *Utbildningen vid F20, Flygvapnets Krigsskola i Uppsala, genomförs av två huvudgrupper lärare. Dessa är flyglärarna, vilka är organiserade i flygavdelning och division med uppgifter och ansvar likt en vanlig flotttilj, samt ämneslärarna, som genomför den teoretiska utbildningen. ★ Vilka placeras som ämneslärare vid F20? Huvuddelen utgörs av officerare med nyss genomgången högre kurs vid Militärhögskolan, och med lång förbandserfarenhet i flyg- eller marktjänst. Tidigare erfarenheter utnyttjas vid ämnestilldelningen. Den normala tjänstgöringstiden vid F20 är 2–4 år.*

★ ★ ★

Då den nye läraren tillträder förefaller arbetsuppgiften både omfattande och svåröst. Från sin förbandstid känner han väl till de krav och önskemål som förband och staber ställer på den nye officeren. Äldre lärarkolleger berättar om elevernas krav både på utbildningens innehåll och dess genomförande. Hans egna ämnen förefaller omfångsrika och med stora krav på kontinuerlig översyn och aktualisering.

Vanligtvis åtgår därför den första tiden till att sätta sig in i uppgiften; en tid då han huvudsakligen utnyttjar arvet från sin företrädare, vad gäller lektionsplanering och studielitteratur. Först sedan han på detta sätt fått fast mark under fötterna kan de egna idéerna få större utrymme, kompendier aktualiseras, lektionsinnehåll förnyas och genomförandet anpassas efter den egna förmågan.

Det bestående intrycket av den första tiden är annars att han är lärare. Under våren, då båda regementsofficerskurserna ligger inne, är veckor med 25 lektioner ingen ovanlighet. Det krävs då goda förberedelser och mycken pedagogisk träning, om undervisningen skall bli levande.

Det stora elevantalet innebär också problem. Det är svårt att lära känna alla eleverna, vilket lätt medför att undervisningen blir opersonlig. Vidare genomförs utbildningen avdelningsvis, dvs alla lektioner måste hållas två gånger, vilket försvårar en inspirerad undervisning. Han märker också att den omfattande pedagogiska utbildningen som eleverna får inte bara ökar deras kunskaper på detta område utan också deras krav på lärarnas utbildningsförmåga. Inte minst märks detta vid ut-

formning av prov och vid betygssättning.

För läraren känns arbetet nyttigt men kan ibland bli tröttande. Den egna förmågan att planera och korrekt genomföra utbildning övas emellertid upp, vilket med tiden ger ökad färdighet. Då rutinen ökat, vidgas också intressesfären. Läraren märker att han inte bara har ansvar för viss ämnesutbildning, han har också ett allmänt ansvar som ledare och föredöme. Läraren bör vara en invärtes PR-man för FV!

Detta innebär att han såväl i som utanför lektionssalen skall uppträda på ett sätt som kan vara normgivande för eleverna. Alla lärare deltar också i den tillämpade utbildning som skall ge allmän ledarskapsträning (t ex vinterövningen, fjällmarschen, Hedenövningen och utlandsflygningen). Det är av betydelse att lärarnas uppträdande är enhetligt utan att för den skull bli opersonligt. Diskussioner kring dessa frågor förekommer ofta...och skadar inte.

De yttre ramarna för utbildningen, dvs målet, måste också kontinuerligt prövas och diskuteras. Denna viktiga del av verksamheten sker i samråd med övriga skolor, staber och förband, så att utbildningen vid F20 på bästa sätt anpassas till flygvapnets behov. Målsättningens perspektiv är då ett huvudproblem. Skall utbildningen inriktas mot verksamhetsåren omedelbart efter F20, eller skall elevens utvecklingsmöjligheter på längre sikt betonas?

• Krigsskolans karaktäristiska silhuett, med slottet och domkyrkotornen i fonden. — Denna gång i vinterskrud...

'SCIENTIÆ FUNDAMENTO'

Med kunskap som grund

Ämneslärare får också tillfälle att verka som **kurschef**, vilket innebär att han under utbildningschefen blir direkt ansvarig för genomförandet av en hel kurs. Kurschefens arbete skiljer sig från den vanlige ämnesläraren genom att planering, samordning och allmän ledning blir huvuduppgifter. Kurschefen skall också kontinuerligt förklara och betona utbildningens djupare innebörd, så att elevens motivation blir den bästa möjliga.

◆ Skolförband löper ofta risken att "isolerats" från övriga flygvapnet. Detta måste naturligtvis undvikas, alldeles särskilt vid F20! Detta eftersom utbildningen vid skolan utgör elevens sista förberedelse inför yrkesverksamheten. Det är därför av stor vikt att kontakterna mellan förbanden och skolan är de bästa möjliga, så att F20:s personal alltid har klart för sig vad tjänsten vid förband innebär.

Detta kan uppnås på olika sätt, men lärarnas möjligheter till flyg- eller striltjänst vid förband får anses som ett mycket viktigt och nödvändigt inslag i denna verksamhet.

Ett sammanfattande intryck av tjänsten som ämneslärare vid F20 är att det är ett stimulerande arbete som, genom att det kontinuerligt omprövas och förnyas, är mycket levande.

Idag står eleven i centrum på ett mer påtagligt sätt än tidigare. En utomstående kan kanske få intrycket att denna anpassning till elever leder till

ett lägre mål. Detta är emellertid fel. Genom att optimalt anpassa utbildningen efter elevens förmåga, kan i stället kraven totalt sett ökas, vilket gagnar F20:s mål: att skapa duktiga och dugliga officerare.

Flyglärare. — Vid F20 tjänstgör både regements- och kompaniofficerare som flyglärare. Flyglärarnas bakgrund varierar något, men alla har flera års förbandstjänstgöring och några har dessutom FIK-utbildning. Utvecklingen av flygtjänsten har lett till att genomförd FIK:1 alltmer kommit att framstå som ett krav på flyglärarna vid F20. — För att inrikta lärarna på den speciella utbildningen vid F20 genomförs dock en intern FIK-utbildning. Divisionscheferna har självfallet genomgått divisionschefsutbildning vid FBS, flygvapnets bomb- och skjutskola.

Tjänsten som flyglärare vid F20 skiljer sig en del från motsvarande vid

GFU eller TIS:35 genom att **ledarskapsutbildningen** och inte utbildningen i personlig färdighet är den dominerande. Endast inom förbandsflygning och visst taktiskt uppträdande ger flygläraren utbildning i personlig färdighet. I övrigt är lärarens strävan att elever under F20-tiden skall bibehålla vunnen färdighet i flygning med SK 60, något som kan vara nog så svårt, eftersom flygtjänsten inte bedrivs kontinuerligt.

Ledarskapsutbildningen i flygtjänst kan kortfattat sägas innebära att lära eleverna ta hand om sig själva och sitt förband på ett riktigt sätt genom att följa givna order och bestämmelser och genom att utnyttja flygtiden på ett effektivt sätt. Dessutom skall de läras att alltid vara förberedda, så att de kan handla snabbt och riktigt vid oförutsedda situationer.

● Genomgång efter ett flygpas; lärare t h och elev t v.

► Flygläraren handleder eleverna i ledarskap vid all DK-flygning. Det innebär att han under eller efter passet påtalar avsteg från order och bestämmelser och ger synpunkter på elevens uppläggning av olika övningsmoment.

Det kan många gånger vara svårt att inte ingripa för tidigt, så att eleven inte får se följderna av sitt felaktiga handlande. Ofta fingerar läraren händelser i luften som kräver ett bedömande och beslut. Andra gånger frågar han om åtgärder, om något oförutsett skulle inträffa. Genomgående strävar läraren efter att eleven får vidta de åtgärder, som han vill göra i den uppkomna situationen. Detta för att han skall kunna se följderna av sitt handlande. Normalt diskuteras inte lämpligheten av vidtagna eller föreslagna åtgärder i luften utan vid genomgången efter flygningen. Undantag görs naturligtvis, tex av flygsäkerhetsskäl.

◆ Denna utbildning har systematiserats under de senaste åren så att allt byggs upp momentvis. Det innebär att under några pass koncentreras utbildningen på vissa åtgärder som sedan skall behärskas under den vidare påbyggnaden av nya moment. Hur eleven behärskar "gamla" moment kontrolleras kontinuerligt under passen.

För att underlätta inlärandet av olika åtgärder har särskilda åtgärdslistor utarbetats. Dessa täcker det handlande som är grundläggande för all flygning enskilt eller i förband. Ett sådant handlande har den erfarna föraren ute på förband lärt sig under många års flygtjänst.

En annan del av arbetet som flyglärare är att hålla lektioner och genomgångar eller att åhöra och bedöma elevledda sådana. Ämnen omfattar taktik med SK 60, beväpnings- och andra system, ordergivningsteknik, verksamhet vid division m m.

Eleverna har flygtjänst under tre dagar i veckan utom under RK 2, då man flyger en hel vecka i taget. Då undervisning inte sker bedriver flyglärarna egen utbildning som bl a omfattar förbandsflygning, attack- och spaningsföretag, skjutning mot markmål och flygning i luftleder som förträning inför utlandsflygning.

◆ Utbildningsårens höjdpunkter är Heden-övningen och utlandsflygningen. Den senare kräver mycket förberedelsearbete, som flyglärarna står för. Efter rekognosceringsflygningen är det bråda veckor för att sammanställa alla insamlade uppgifter till en 'F20 ROUTE MANUAL'. I denna handbok återfinns navigeringsberäkningar för alla router, landningskartor, fältskisser, frekvenstabeller (ca 100 frekvenser), nödåtgärder m m. Med denna i handen, träningsflygningar i åminnelse, engelskan på läpparna, och en stor portion självförtroende klarar elever och lärare alla tänkbara situationer (nästan). Själva flygningen genomförs normalt som ett lagarbete mellan lärare och elev. För eleven som skall tränas som förbandschef blir uppgiften mycket svår i dagens "täta" civila luftrum. Han får assistans av läraren när så behövs. (Det visar sig att det blir ganska ofta.)

Att få vara med och utbilda en ung och orutinerad förare till en ledare i luften är en mycket **stimulerande** uppgift. Flygläraren är fullt medveten om att denne när han lämnar skolan inte är någon färdig förbandschef. Men med vidareutbildningen ute på förbanden har den unge regementsofficeren alla möjligheter att utvecklas till en god ledare. Om han utvecklas till detta beror inte bara på hans egen ambition och förmåga utan också på hur hans äldre kamrater på förbanden lyckas vidareutveckla hans talang. F20 ger honom grunderna att stå på och förbanden måste ge honom medlen, tiden och förtroendet. — Att den rätta atmosfären finns, vet vi flyglärare. ■

● ITV-utrustningen är ett fint hjälpmedel vid utbildning i bl a ordergivningsteknik.

Stridsledaren är nyckelmannen i vårt STRIL 60-system

★ ★ I slutet av 50-talet började den första utbildningen av direktrekryterade blivande regementsofficerare på den speciella linjen för stridsledning och luftbevakning, strillinjen. Denna kategori tillkom som en följd av stridsledningssystemets utbyggnad med bl a STRIL 60 och därmed ökade krav på specialisering inom det teletekniska området. Fram till slutet av 1974 hade drygt 100 regementsofficerare i marktjänst utbildats.

★ ★ ★

För närvarande utbildas ca tio regementsofficerare av 'kategori Com' per år, varav omkring hälften är luftbevakare och hälften radarjaktledare. — Under sina första år som regementsofficer i stridsledningstjänst får den nyutexaminerade regementsofficeren uppgifter att administrera och leda enheter inom luftbevaknings- och stridsledningförband. Inom luftbevakningen ansvarar han för insamlandet av uppgifter om luftläget och inom stridsledningen har han som radarjaktledare till huvuduppgift att stridsleda våra jaktförband i dess övningar. — Han tjänstgör dessutom som taktiker, ledare och lärare samtidigt som han kan få olika specialuppdrag; som foto/filmärenden, sambandstjänst, information utåt + rekrytering, idrott m m.

Utbildningsgången. — Utbildningen av regementsofficeren på strillinjen är fram till examen upplagd så att grundutbildning och ledarskapsutbildning vid skolförband (F18 och F20) varvas med praktisk tjänst vid sektorflottilj.

Regementsofficersaspiranten kommer till F20 efter ca 17 månaders tjänst i flygvapnet. Han har då erhållit en viss praktisk erfarenhet i de krigsbefattningar som kan bli aktuella för honom efter examen.

Utbildningsmålet för 'kategori Com' är tjänstgöring som ställföreträdande kompanichef eller motsvarande inom strilorganisationen. Detta kan regementsofficeren göra efter ett par års

praktisk tjänst vid förband baserad på de grundläggande kunskaper (främst i ledarskap) samt den färdighet i krigsbefattning som erhållits under utbildningen.

I början av sin tid vid F20 genomgår han en ren yrkeskurs i systemkunskap. Kursen har till syfte att ge honom god grundkunskap om STRIL 60 sektor typ 1 och lfc 1, både vad gäller teknik och taktik. Dessutom får han utbildning om strilsystem rgc i sektor typ 1.

Efter systemkunskapskursen börjar han (tillsammans med sina elevkamrater på flygsidan) regementsofficerskur-

sen (RK 1). Under denna bereds han tillfälle att (om han är radarjaktledarutbildad) träna talstridsledning för att kunna bibehålla den färdighet han redan uppnått i tidigare yrkesutbildning. Luftbevakarna ska under samma period läras upp i olika befattningar inom STRIL 60 såsom biträdande målföljningsledare, identifieringsledare m fl.

Tyngdpunkten i utbildningen under RK 1 är dock att träna upp elevens ledarskapsförmåga. Han får olika tillfällen att verka som biträdande lärare vid strilutbildningen vid F20 eller något annat förband. Dessutom ska han kunna leda F20:s ordinarie övningar i striltjänst under minst en dag.

Under RK 1 disponeras ca 130 tim för strilutbildning. Striltjänsten bedrivs parallellt med flygtjänsten för övriga elever, i nära kontakt med ett av luftförsvarets modernaste operativa strilförband. Detta medför att eleverna under hela sin striltjänstutbildning vid F20 tjänstgör i en levande miljö och kan lära sig hur ett aktivt strilförband arbetar.

Striltjänsten under äldre kursen (RK 2) bedrivs i samma strilmiljö som under RK 1 med totalt ca 160 tim. Eleverna får rikliga tillfällen tjänstgöra i avsedda krigsbefattningar + att tjänstgöra som lärare för värnpliktiga i yrkestjänsten samt att verka som övningsledare för kursens striltjänst.

I slutet av mars, strax före tillämpningsövningen i övre Norrland, avslutar äldre kursens elever sin instruktörsutbildning i striltjänst. De ges tillfälle att tjänstgöra som instruktörer vid befattningsutbildning av regementsofficersaspiranter som genomgår GMU, dvs elever som är två utbildningsår efter F20-eleverna. ■

● Instruktion vid radarövervakarens arbetsplats, ett PPI, dvs plan polär ländkator.

FOTO: LEIF WESTERSTRÖM

Samverkan a och o för maxeffekt

☆☆ För att få maximal effekt av försvarsmaktens resurser, i exempelvis invasionsförsvaret av vårt land, krävs samordning och samverkan mellan olika typer av stridskrafter. De ledningsorganisationer som skapats genom de integrerade staberna har ökat förutsättningarna härför. En annan viktig faktor är utbildningen av militära chefer på olika nivåer. Samordning och samverkan kräver kunskaper om förhållanden även utanför den egna försvarsgrenen. Den integrerade utbildningen vid Militärhögskolan är i detta sammanhang viktig. Men även vid krigsskolorna har kravet på integrerad undervisning beaktats. ☆ ☆ ☆

Genom "Operation Samverkan" kommer eleverna från Sveriges tre krigsskolor för första gången i sin utbildning till regementsofficer i kontakt med integrerad undervisning samt samordnings- och samverkansproblematiken. — "Operation Samverkan" består av tre försvarsgrens dagar samt ett krigsspel. — Målet är för flygvapnets del att vid sidan av den teoretiska utbildningen vid F20 ge eleverna ökade kunskaper om armé- och marin-stridskrafternas organisation, beredskap, mobilisering, materiel, taktik och uppgifter i invasionsförsvaret samt någon kunskap om principer för samordning och samverkan mellan olika typer av stridskrafter.

Armédagen... genomförs för flygvapnets del under elevernas första år på F20. Den äger rum i samband med chefernas för armén årliga föreläsningssövningar på Infanteriets Skjutskola (InfSS) vid Kvarn utanför Linköping. Under en dag studeras arméstridskrafternas verksamhet, dels genom olika utställningar, dels genom föreläsningssövningar och skjutningar med i infanteribrigaden ingående vapen.

Ett för flygeleverna särskilt uppskattat inslag är en luftlandsättning av fallskärmstrupp samt demonstration av olika fallskärmar och fällningstaktik. — Besöket utgör en bra grund för den kommande teoretiska utbildningen i armémeknik.

Marindagen. — Marinens del av Operation Samverkan kallas Marindagen. Den är normalt förlagd till maj månad. Vädret brukar då vara det bästa tänkbara för ett besök på havet. Övningen börjar med båtferd till något kustartilleriförband i Stockholms skärgård. Där sker visning av kustartilleriets materiel och uppvisning av kustjägarförband.

Efter denna övning är det embarkering i några av kustflottans fartyg. Därefter vidtar visning av kustflottans olika fartygstyper. Visningen omfattar även demonstration av de olika vapnens verkan. Även flygvapnet visar upp sig under marindagen med en skjutning mot sjömål. Attackdivisioner ur E1:s samtliga förband deltar.

Övningen avslutas med skärgårdsnavigering. Under denna färd erhåller besöksdeltagarna information om de marina objekt som passeras. Deltagarna får en god inblick i marinens möjligheter att bidra till landets försvar.

Flygdagen. — Under "Flygdagen" svarar eleverna vid äldre kursen för värdskapet. Under förmiddagen presenteras flygvapnet i fred och krig för kamraterna från armén och marinen genom ett antal elevledda lektioner. Eftermiddagen utnyttjas för att mer praktiskt visa FV:s materiel. Besökarna bjuds på en flygutställning, där samtliga i flygvapnet ingående stridsflygplan med vapenutrustning demon-

streras. Av speciellt intresse för eleverna från armén är F11:s fotoutställning. Studier av de olika flygfotona brukar ge många tankeställare om nyttan av god spårdisciplin. F16:s demonstration av klargöring av Draken i 'framom' samt filmen "Tactical Weapons Effect Test" avslutar dagen. Dessförinnan har dock ett antal av de gästande eleverna fått uppleva flygvapnet på rätt sätt... genom ett upp-skattat flygpass i jetskol/attack-flygplanet SK 60.

Krigsspelet. — "Operation Samverkan" avslutas med "Krigsspelet" som under tre dagar genomförs i Krigsskolans lokaler på Karlberg. Eleverna arbetar i ett antal allsidigt sammansatta studiegrupper. Varje grupp leds av en lärarpanel med representanter ur samtliga försvarsgrenar.

Spelet omfattar sex olika skeden — beredskapshöjningar, mobilisering, neutralitet, förbekämning, överskeppning och luftlandsättning samt anfall mot landstigen fiende.

Skedena inleds med att elever ur de olika försvarsgrenarna för kamraterna redovisar den egna försvarsgrenens speciella åtgärder, resurser och verkansmöjligheter i stort. Därefter skall studiegrupperna mot bakgrund av en given förutsättning lösa olika uppgifter som sedan redovisas genom föredragningar. Den ena halvan av gruppen är föredragande medan den andra skall svara för opponentinlägg. Livliga och animerande debatter uppstår, där armé-, marin- och flygeleverna ofta har synpunkter på varandras verkansmöjligheter. Genom lärarpanelen kan tillrättalägganden göras och de värsta "hörnen" i försvarstänkandet avslipats till förmån för ett mer integrerat och effektivt synsätt.

En värdefull bonuseffekt av "Krigsspelet" är att även de tre krigsskolornas lärarkårer träffas och därigenom ges möjlighet att utbyta mängen ny, viktig erfarenhet. ■

FVRF vill upplysa och utbilda mera

☆☆ Ordinarie förbundsstämma med Flygvapenföreningarnas Riksförbund hölls den 25–26 januari, och traditionsenligt var stämman förlagd till ämbetsbyggnaden Tre Vapen. Alla de 27 flygvapenföreningarna var representerade, och som intresserad och uppskattad föredragshållare deltog chefen för flygvapnet.

☆☆☆

FVRF:s förtjänstmedalj i guld överlämnades vid stämman av förbundsordföranden Olle Karleby till flygstabschefen, generalmajor Hans Neij. I sitt tacktal försäkrade medaljören att det skall vara hans strävan att öka kunskanden och informationen om FVRF bland flygvapnets personal.

Den första stämmodagen ägnades först åt allmännyttiga orienteringar. Därefter delades gruppuppgifter ut och arbetsutskott bildades. Flygvapenföreningarnas synpunkter är naturligtvis väsentliga som underlag för styrelsens beslut. Dessa och övriga betydelsefulla frågor och motioner förelades utskotten. Efter diskussion fick stämman förslag till beslut.

● FVRF:s huvuduppgift är som bekant att bedriva försvarsupplysning och att rekrytera till utbildning. För att lösa dessa uppgifter erhålls ett statsbidrag. Hur detta fördelas, för att vidareutbilda till vpl-befäl och bedriva verksamhet bland ungdom, är givetvis av stor betydelse. Frågan är delvis kontroversiell. Ungdomar är relativt lättrekryterade, medan det är av större intresse för flygvapnet ("kunden" i detta sammanhang) att genom frivillig utbildning av vpl öka kvaliteten hos krigsförbanden.

Stora insatser har gjorts av CFV att förse flygvapenföreningarna med prioriterade datalistor. Dessa ger möjlighet att påverka just den personal som är mest väsentlig för vidareutbildning, med tanke på flottiljernas behov.

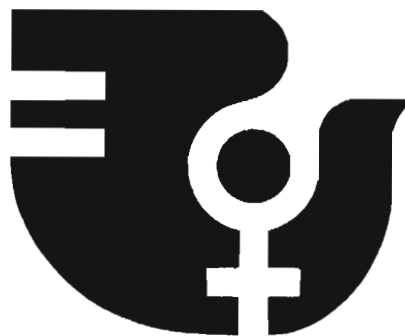
FVRF:s styrelse ägnar ett avsevärt arbete åt att öka effektiviteten vid utbildning för att på så sätt kunna öka utbudet inom ramen för tilldelade medel.

● Flygstabschefens intentioner om ökad kunskap om FVRF bland stampersonalen är också att ta fasta på. Med ett ökat utnyttjande av vpl-befäl i vår krigsorganisation, i förening med avkortad grundutbildning, är det utan tvekan en god investering för flygvapnet att öka stampersonalens kunskaper om vad FVRF har att bjuda. Detta gäller möjligheter att anordna utbildning anpassad såväl till flygvapnets som varje enskild flottiljs behov för att fylla vakanser och öka kunskaperna i krigsbehandlingar.

I detta sammanhang bör nämnas, att även reservbefäl och stambefäl kan ges möjlighet att delta i FVRF:s utbildningsverksamhet. Ett sätt att uppfylla intentionerna om ökad kunskap om FVRF är även att låta frivilligofficerna redogöra för sitt verksamhetsområde i samband med befälsutbildning ■

Lennart Carlson

Apropå det internationella kvinnoåret...

F5-flickor soloflyger

Under årets första hälft pågick vid F5 en flygkurs för aspiranter från flygtrafikledarskolan i Sturup. Flygkursen ingick som ett led i den nya integrerade civila och militära utbildningen av flygtrafikledare och omfattade en flygtid på 40 tim under 15 veckor. Utbildningen kan ge kursdeltagarna A-certifikat.

Bland de 26 kursdeltagarna fanns 4 flickor, vilka naturligt nog väckte viss uppmärksamhet i pressen. De är visserligen ej de första kvinnor som erhållit flygutbildning inom FV, men de första som får flyga ensamma i utbildningens slutfas. Flickorna trivdes utomordentligt väl med utbildningen och livet vid F5. Någon större skillnad mellan att utbilda kvinnor eller män i flygning tycktes, eni samstämmiga uppgifter, inte föreligga.

I vecka 20 (13/5) skedde EK-flygning. Att flyga ensam är ju en stor händelse i en blivande flygares utbildning. Denna flygkurs utgjorde inget undantag, utan både kvinnliga och manliga kursdeltagare såg fram emot ensamflygningen med iver och spänning — precis som åtskilliga generationer av blivande flygare vid F5 gjort.

Bildens och kvinnoårets solo/EK-flygare är fr.v: **Harriet Kullberg, Birgitta Andersson, Gunilla af Winklerfält (mitten) samt Wiveca Johansson.** (Foto: Börje Bodén.)

Bakgrund: Genom beslut av Kungl Maj:t sammanslås de nuvarande civila och militära flygtrafikledarorganisationerna under luftfartsverket (Lfv) resp flygvapnet (FV) till en orga-

nisation under Lfv 1976. — Utbildningen som är gemensam och integrerad startade dock redan 1974. Flygtrafikledarskolorna i Bromma (civil) och Hågernäs (militär) har lagts ned och ersatts av en ny gemensam skola vid Malmö/Sturup (FLSS) samt en förberedande flygtrafikledarskola i Ljungbyhed (FFL).

Rekrytering av aspiranter sker via två rekryteringsvägar, som står öppna för sökande med 3-årigt gymnasium och högst 24 års ålder. Manliga sökande med fullgjord värnplikt samt kvinnor erhåller sin skolmässiga utbildning helt vid FLSS/Sturup, medan värnpliktskyldiga erhåller sin förberedande trafikledarutbildning i kombination med grundläggande värnpliktsutbildning och bastjänstutbildning under 12 mån vid FFL/Ljungbyhed och fortsätter därefter vid FLSS/Sturup. Bastjänstutbildningen möjliggör tjänstgöring som trafikledare i krig och under fältmässiga övningar. Utbildningen till flygtrafikledare, som varar ca 2,5 år, omfattar i sin helhet 4 olika skeden: 1) förberedande (flygplatskontroll), 2) grundläggande (inflygnings- och områdeskontroll), 3) tjänstegren (specialinriktning på civil eller militär tjänstegren) och 4) behörighetsutbildning (lokal utbildning).

I de två första skedena ingår flygutbildning, som förläggs till Ljungbyhed för samtliga elever. Dess målsättning är att hos den blivande flygtrafikledaren skapa förståelse för skilda trafikantkategorier (militärt flyg, kommersiellt flyg och allmänflyg) operativa krav och möjligheter samt ge en god kunskapsbakgrund i flygning och flygkunskap, vilket är väsentligt för ens förmåga att i yrkesutövningen avveckla trafiken på ett tillfredsställande sätt. Utbildningen, som uppdelas i en 9-veckors och en 6-veckors kurs, omfattar kraven för privatflygarutbildning. De aspiranter som erhåller sin utbildning vid Ljungbyhed första året genomgår den första flygkursen under detta år. — F5 har alltså för första gången åtagit sig en flygutbildning med rent civil prägel. Även fackutbildningen till trafikledare är till hälften civil (internationell). ■

Ingemar Lundström

Apropå ev sammanslagning av försvarsgrenarna:

SKALL SVERIGE GÖRA OM KANADAS MISSTAG?

Försvarsministern har fått bemyndigande att tillkalla högst sex sakkunniga med uppdrag att se över det militära försvarets centrala och högre regionala ledningsorganisation m m. De sakkunniga skall överväga och belysa konsekvenserna av en organisation som innebär att ledningen av huvudprogrammen armé-, marin resp flygvapenförband flyttas över från försvarsgrenscheferna till ÖB med bidräde av försvarsstaben. Vidare skall övervägas om ledningen av den nuvarande försvarsgrensvisa förbandsproduktionen kan inordnas under ÖB och försvarsstaben eller bör utövas av en eller flera fristående produktionsmyndigheter. Lämpligheten av att minska antalet militärområden från nuvarande sex skall också prövas. Också frågan om lekmannastyrelse bör övervägas. — Personalorganisationerna skall av de sakkunniga på lämpligt sätt hållas informerade om arbetets fortskridande och därvid beredas tillfälle att framlägga sina synpunkter.

I direktiven till de sakkunniga säger försvarsministern Eric Holmqvist bl a följande:

— Resultaten av våra försvarsansträngningar beror på hur stor del av försvarsutgifterna, som kan avdelas för att sätta upp och omsätta krigsförband. Detta innebär att sådana utgifter för fredsadministrationen som inte direkt bidrar till försvarseffekten måste begränsas så långt möjligt och det är därför angeläget att även söka minska kostnaderna för den framtida ledningsorganisationen.

Utbildningsverksamheten har stor betydelse för de värnpliktigas attityd till försvaret och försvarseffekten. Det är därför angeläget att utbildningsorganisationen tillförsäkras en så god personell kvalitet som möjligt.

◆ Utomlands pågår sedan en tid tillbaka intressanta organisationsutvecklingar — som bl a innefattar integrationssträvanden — inom försvarsmakten och dess högsta ledning. De organisationsförändringar som genomförts i KANADA*, Norge och Västtyskland är exempel på sådana utvecklingar. Liksom i Sverige har strävan efter ökad effektivitet i förening med resursbegränsningar och en ogynnsam kostnadsutveckling för fredsorganisationen varit ett av de avgörande skälen för organisationsöversynerna.

Riksdagens revisorer har låtit granska förutsättningarna för en närmare integration av den centrala stabsorganisationen. Resultatet har redovisats i en granskningspromemoria, som utmynnar i ett förslag till en förenkling och effektivisering av försvarets centrala stabsorganisation. Enl revisorerna bör förslaget prövas av en särskild utredning. Efter remissbehandling har promemorian överlämnats till regeringen i december 1972.

Försvarsministern har mot bakgrund av det anförda funnit det lämpligt att särskilda sakkunniga tillkallas för att se över det militära försvarets centrala och högre regionala ledningsorganisation.

◆ De sakkunniga bör belysa sambanden mellan utövandet av den operativa, programmässiga resp produktionsmässiga ledningen och därav följande organisatoriska konsekvenser för den centrala stabsorganisationen. ÖB har fn — och förutsätts fortsättningsvis behålla — ett odelat ansvar för ledningen av den operativa funktionen. Den program- och produktionsmässiga ledningen utövas nu av program- resp produktionsmyndigheter under ÖB:s ledning och samordning. Försvarsgrenscheferna är programmyndigheter för huvudprogrammen Arméförband, Marinförband och Flygvapenförband samt produktionsmyndigheter för huvudproduktionsområdet 1 Ledning och förbandsverksamhet inom resp huvudprogram. De sakkunniga bör pröva och belysa olika alternativ för den program- och produktionsmässiga ledningen från en fullständig samordning till en uppdelning som liknar dagens förhållanden. En utgångspunkt härvid skall dock vara att ÖB:s ledning av

programplaneringen förstärks. De sakkunniga bör sålunda överväga och belysa konsekvenserna av en organisation som innebär att den programmässiga ledningen i sin helhet utövas av ÖB med bidräde av en försvarsstab. Betr den produktionsmässiga ledningen för huvudproduktionsområdet 1 kan denna antingen inordnas under ÖB och försvarsstaben eller utövas av en eller flera fristående produktionsmyndigheter. De sakkunniga bör belysa konsekvenserna av skilda lösningar härvidlag.

◆ I ÖB:s "Plan 1969 för lokalisering till Östermalm och Järvafältet av försvarets staber, förvaltningar och institutioner", som överlämnades till regeringen i december 1969 och reviderades i mars 1974, föreslås försvarsstaberna flytta in i byggnaden Bastionen (= Lidingövägen invid K1) då försvarets civilförvaltning och fortifikationsförvaltningen omlokaliseras. De sakkunniga bör föreslå hur de sålunda friställda lokalerna lämpligen skall utnyttjas av den centrala stabsorganisationen.

Utredningsarbetet kan behöva genomföras i etapper. Det bör emellertid bedrivas så att principiella överväganden betr de program- och produktionsmässiga ledningsförhållandena samt härav föranledda organisatoriska konsekvenser för den centrala stabsorganisationen, bl a innefattande översiktliga kostnadsberäkningar, kan redovisas för regeringen senast den 1 december 1976.

De sakkunniga bör vidare på lämpligt sätt informera berörda personalorganisationer om arbetets fortskridande. Personalorganisationerna skall därvid beredas tillfälle att framlägga sina synpunkter. — — En redaktionell, vinklad sådan följer här nedan. ■

*KANADA ÅTERGÅR TILL ORDNINGEN!

Den kanadensiska regeringen offentliggjorde i Januari 1975 att ett separat flygkommando, Air Command, skall upprättas. Ett fristående Mobile Command och Maritime Command för armé resp sjöstridskrafterna väntas bli nästföljande steg i den återgång till ett system med tre försvarsgrenar, som beslutet innebär.

Det var 1964 som en integrering av försvarsgrenarna påbörjades. De tre försvarsgrensstaberna slogs då samman till en enda försvarsstab indelad i fyra huvudsektioner:

- operativ ledning, planering och materielprogram
- personalpolitik, utbildning och tilldelning
- administration och budget
- logistik, materielunderhåll och infrastruktur.

Integreringen av försvarsgrenarna fortsatte 1966 i och med att sex stora kommandon, vardera omfattande armé-, flyg- och sjöstridskrafter tillskapades. De sex kommandona är:

- Maritime Command — försvar till sjöss, kustbevakning samt territoriellt ansvar för vissa kustområden.
- Mobile Command — territoriellt ansvar för försvaret av Quebec-provinsen.
- Air Defense Command — ingår tillsammans med motsvarande kommando i USA i NORAD, North American Air Defense Command, som svarar för luftförsvaret av den nordamerikanska kontinenten.
- Air Transport Command — säkerställer taktisk och strategisk luftförlighet samt ansvarar territoriellt för försvaret av Ontario-provinsen.
- Training Command — svarar för all utbildning av de kanadensiska stridskrafterna (med några undantag) och har territoriellt ansvar för de centrala provinserna i landet.
- Canadian Forces Europe — c:a 5 000 man, som ingår i NATO-styrkorna i Västtyskland. Nästa steg i integreringen av de tre försvarsgrenarna följde den 1 februari 1968, då Royal Canadian Navy, Canadian Army och Royal Canadian Air Force slogs samman till Canadian Armed Forces.

Slutligen infördes en enhetlig uniform och enhetliga gradbeteckningar.

Utrikesminister Richardson säger apropå de nu beslutade förändringarna, att det är av största betydelse att "soldiers, sailors and airmen" inom ramen för krigsmakten har en EGEN tillhörighet.(!!!) ■

FRIMÄRKSFIGHTEN:

**Flygvapenet
VS
Poststyrelsen**

Som förhoppningsvis den minnesgo-
de FLYGVAPENNYTT-läsaren minns
innehöll nr 4/74 på mittuppslaget ett
öppet brev till gen.dir Ove Rainer i
Poststyrelsen. I detta brev undrade
signaturen "Vaudeville" varför det
var stort omöjligt att tillgodose
flygvapnets önskan om att till 50-
årsjubileet nästa år se ett frimärke
med flygmotiv (gärna något nostal-
giskt o d) och med jubileumskarak-
tär. Den 21 mars besvarade post-
generalen det öppna brevet, vilket
publiceras här bredvid. Här följer så
mitt svar.

Ett knock-out-slag?

Herr postgeneral, bästa Ove Rainer!
Även om jag (liksom förvisso Du) tycker bättre
om brev med porto på (att skicka tjänste, när
chansen fanns till en gimmick = att frankera
med ett par i mitt brev avsiktligt orepresen-
terade av Dig efterlysta svenska flygfrimär-
ken, verkar lite byråkratiskt fantasilöst), ska
jag gärna besvara Ditt slutna brev med ett
hjärtligt TACK! Jag känner mig mer än hed-
rad. Ty chelen för flygvapnet tillskrev Post-
styrelsen och fick svar från frimärksavdel-
ningen Per Pååg, chelen för flygstabens in-
formationsavdelning tillskrev Dig och fick svar
från frimärksavdelningens Arne Almqvist...
MEN jag, signaturen Vaudeville, skrev till Dig
och fick svar från Dig! (Du må ursäkta, men
då uppstod funderingar i huvudet på motta-
garen/redaktör'n. Psykologisk taktik? Eller
vad?)

Först som sist: Härmed beställes en minnes-
stämpel! (Denna beställning kommer dock att
belasta flygvapnets utgiftskonto, men jag är
helt förvissad om att medel till denna okal-
kylerade utgift skall kunna skakas fram utan
att vi behöver lägga ned ytterligare flygflot-
tiljer... av den anledningen.)

Och så några kommentarer och reflexioner
till brevet i övrigt. — A) NÄRING? — Du sä-
ger i Ditt svar: "vi har inte alls"... "berört
flygvapnets funktion i samhället". Nej, det är
ju det som är så sorgligt och beklagligt. Du
fortsätter: "Den har vi på Intel sätt satt i
fråga". Jasså, utbrister jag (och många med
mig). Men när Per Pååg i ert brev svar i kon-
struerar motsatsförhållandet "Blott i enstaka
undantagsfall då mycket starka skäl finns kan
man fråga denna linje" (syftande på 100-års-
principen) — "Vidare strävar Postverket, att i
frimärksutgivningen alltmör spegla vårt lands
näringar, natur och kultur med anknytning till
jubileer, kongresser och enstaka idrottsäv-
lingar"; Har ni då verkligen satt er in i ären-
det ordentligt? Har ni tex försökt sätta er i
samma silt som oss i flygvapnet? Varför upp-
märksamma Sveriges Radio 50 år? Varför
minnas postgiros ditto? Varför postflygfrimär-
ken? Etc! Är inte försvarsmakten (i vilken flyg-
vapnet ingår) en näring? Tiotusentals FV-
anställda kräver ett JA på denna fråga. Hur
många familjer och t o m kommuner har inte
sin utkomst på just försvaret? Läger Du där-
till alla industrinäringar kopplade till försva-
ret, måste du väl inse att försvarsmakten är
en näring man måste ta hänsyn till! Och Du
Ove, är det så helt ormligt att jämföra för-
svarmakten/flygvapnet med en försäkringsan-
stalt? Man betalar en årlig premie för att om
olyckan är framme erhålla skadeskydd. Delar
inte Poststyrelsens frimärksavdelning regeringns
och riksdags ständigt återkommande deklara-
tion att Sverige behöver ett starkt försvär? Ett
starkt försvär som syftar till och kan ge
alliansfrihet i fred och neutralitet i krig! Om
ni delar denna upplattning, varför då inte
stödja försvarstanken? Är det herrarna på frimärksavdelningen helt obekant, att drygt 70
proc av svenska folket (vid den senaste opi-
nionsundersökningen) uttryckte sig för viljan
och värdet att kunna försvara Sverige mot
eventuella angripare! — Eller vad vet Du/ni
om flygtekniska spin-off-effekter? Vet ni tex
att vår inhemska dataindustril framföddes ur
köpet av Vigen?!

Till stabsredaktör Jahn Charleville

Även om jag tycker bättre om slutna brev
— dem får vi ju porto för — ska jag
gärna besvara Ditt öppna brev till mig i
Flygvapen Nytt nr 4/74.

Du tar på nytt upp frågan om ett frimärke till Flygvapnets 50-årsjubileum 1976. Vi har sagt nej till en framställning här-
om för drygt ett år sedan. Men i vårt svar har vi inte alls — som Du later på-
skina — berört flygvapnets funktion i samhället. Den har vi på Intel sätt satt i fråga, sa Dina utjutelser i det avseendet lämnar jag därhän.

Vi angav som anledning till avslaget all vid behandlingen av de många frimärksframställningar vi får har som huvudregel att bara uppmärksamma jämna 100 år i jubileumssammanhang. Vi kan göra undantag men bara i enstaka fall när det finns särskilt starka skäl.

Det ansåg vi inte föreligga den här gången. Flygvapnet är ju den yngsta av de tre vapengrenarna och eftersom vi inte tidigare uppmärksammat armén och marinen med jubileumsfrimärken fann vi det svårt att celebrera just den yngsta

vapengrenen. Samma ställning har viagit till tidigare framställningar som gällt några truppslag inom armén.

Härtill kommer att Flygvapnet blir presenterat redan i år på ett av frimärkena i serien "Vaka, värna, hjälpa". Ett av de fem motiven är en Vertolhelikopter från Flygvapnet under sjöräddningsuppdrag.

Bland de flygfrimärken från olika länder som inramar det öppna brevet kunde för övrigt också ett par svenska frimärken ha medtagits. Jag syftar på att av de historiskt intressanta flygplan som presenterades i en serie 1972 finns två flygmaskiner som använts av svenska flygvapnet.

Så även om det inte blir något flygvapenfrimärke just till 50-årsjubileet så tycker jag inte att Flygvapnet är missgynnad i var frimärksutgivning, särskilt inte i förhållande till armén och marinen eller totalförsvaret överhuvudtaget.

Med vänlig hälsning

Ove Rainer

*Ett PORTO
betyder så mycket...*

Per Olof Sundman frågade i en ledare i Vecko-Journalen (75-03-12): "Ger postverket tusan i kunderna?" Blir cirka en miljon till försvaret frivilligt anslutna frågar sig också detta!

B) KULTUR? — Jag frågar Dig Ove Rainer: Är inte flyg, flygteknik, att flyga — är inte det kultur? T o m konst? Är Du medveten om att flyget fått sin snabba utveckling genom fredliga, militära insatser inte bara i Sverige? Vore inte flygteknik att betrakta som självklar kultur, skulle inte museer världen över (såväl blandat tekniska som rena flygmuseer) ägna intresse och upplåta plats åt gångna tiders olika militärflygplan. Och känner Du och Dina frimärksmedarbetare till att Musei- och utställningsakkunniga ("MUS 65") i fjol-höst till chelen för utbildningsdepartementet överlämnade sitt delbetänkande angående skapandet av ett flygmilitärt museum? I betänkandets inledning står bl a: "MUS 65 anser att det svenska militärflygets utveckling är av så stort intresse att det är angeläget att skapa ett museum som kan ge dessa samlingar (här syftande på flygvapnets Malmén-samlingar) vederbörlig vård och hålla dem tillgängliga för allmänheten. Utredningen ser vid denna bedömning icke blott till de snävt militära aspekterna utan också till det vidare försvarspolitiska perspektivet liksom även till den sociala och ekonomiska betydelse som flyget och flygutvecklingen har i vårt land."

Mina "utjutelser" betr svenskt militärflygs funktion och tradition etc, som Du ej ville kommentera, har alltså fullt fog för sig! I detta instämmer alla de tidningar som (genom FLYGVAPENNYTT:s aktion) observerat och kommenterat "frimärksaffären". Ord som "småaktighet", "snorkig" och "p-OSTVERKET" m m har kunnat läsas i såväl rubriker som övrig text. — Skulle jag dessutom toridas

!!
Men vad
är nu
detta
???

Jo, det som ovan visas är det frimärke (skala 1/1), som till hösten utkommer i serien "Vaka, värna, hjälpa"! Vem ser att det är en hkp ur FLYGVAPNET?? — Av det myckna underlag från FS/Info, valdes det minst lyckade. Det är knappt man tror att valet är en tillfällighet... Är SKANDAL ett för starkt ord?

göra mig till tolk för stämningar bland flygvapnets personal, så tror jag mig våga påstå att det råder en lika kämpastark som disciplinerad indignation över Poststyrelsens behandling av ärendet och inte minst över de framförda s.k. motiveringarna för ett avslag. Vi förstår att det gått prestige i denna fråga. Men svag och beklagansvärd är blott den som låter sig regeras av något så karaktärlöst som prestige! — Ett välmott råd från en dryg åttioendel av det svenska folket: OVE, TANK OM!... ELLER AVGA!

Jahn Charleville

◆ På sid 34 avslutningsvis en förklarande resumé av de brevvärdor och framställningar som gjorts från bägge parter, FV och Poststyrelsen:

När FLYGVAPNET griper in:

● För sin mastiga prestation att som världens förste flygförare passera 2.000 flygtimmar med Fpl 35 Draken tilldelades Kn Lage (Anders, Ragnar) Zachrisson, vid en högst "förtjusande" kamratfest uti sk lokal på F16 en aprilkväll, en graverad silverskål av Saab-Scania representant John Dahlin. Detta högtidliga livsögonblick förevigades givetvis av den alltid alerte plåtslagaren Nisse Andersson. Som synes av bilden ovan har 'Zacke' en hel del andra prylar att hålla rätt på. Detta därför att han dessutom nu får gott (tredje gången gillit) upphört att tjäna Ärna. Medaljen skänktes av en ej namngiven F16-Quinna. Jaktspjutet fick Z av chefen för F16:s uppvisningsgrupp, som påminnelse att nu är'e Z som jagas. (Z har nämligen, tillsammans med en annan årsbroder från F16, Kn Lars-Erik Algborn, flyttat till måldiv/F13 M.) Öststøpet donerades inte från något bryggeri. Fler gåvor kom Lage till del och många varierade telegramtexter framfördes i yster tävlan med annat skanderande, men allt kan ej berättas... sådana här stunder skall upplevas. — LYCKA TILLI utropar dock FV-Nytt till 'bägge båda', två lika färggranna som målmedvetna FV-representanter.

● Flygvapnets räddningshelikoptrar (HKP 4) får ofta rycka in i civila hjälpsammanhang. Den 1/5 tex fick en svårt skadad rysk fiskare tas förat till Visby lasarett och senare till Karollonska i Sthlm. — Men inte låg väl den ryska antennbemängda flskeflottan i det lugna vädret 4 dist.mån från Gotska Sandön??

◆ För läsaren som inte känner bakgrundsstorn till texten å sid 33, här så en kortfattad resumé.

Brev 1: Flygvapen- och flygstabscheferna undertecknade (73-11-16) ett brev till 'Kungl Poststyrelsen' och hemställde att ett jubileumsfrimärke skulle övervägas — FV 50 år, gärna med flygmotiv från förr och nu.

Brev 2: Svar kom (74-01-22) från Poststyrelsens frimärksavdelning undertecknat av Per Pååg. "I princip uppmärksammar Poststyrelsen endast jämna 100 år i jubileumssammanhang", blev kvintessensen av det 18 rader "långa" svaret. En poststämpel-utväg (avgiftsbelagd) öppnades avslutningsvis.

Brev 3: 74-07-09 gjordes en ny FV-framställan. Denna gång direkt till generaldirektören Ove Rainer. Avsändare var flygstabens informationschef, övlt Ulf Björkman. Brevet delgav FV:s lednad över den negativa inställningen och pekade bl a på SAS 10-årsjubileumsfrimärke. Vidare betonades vårt flygvapens unika ålder; få utländska FV kan skryta med fler år på nacken. (Svenskt militärflyg

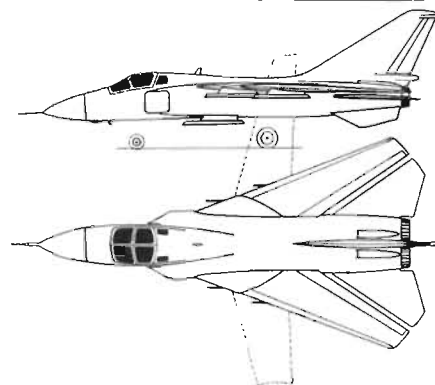
är som bekant ännu äldre, 63 år.) Ett jubileumsfrimärke med flyghistoriskt motiv föreslogs ånyo.

Brev 4: Nytt svar inkom 74-10-02, men åter från frimärksavdelningen (t f avd.dir Arne Almqvist). Bl a sadas: "Det har bedömts olämpligt och i synnerhet 50-årsjubileum för sådan verksamhet". Betr äldre Fpl-typer tyckte han att det räckte med de flygplan som fanns i serien "postflyg", av vilka två påstods ha figurerat i FV. (Sanningen är att 4 av typerna någon gång har tjänstgjort inom militärflyget, men Inget av de på frimärkena exponerade exemplaren!) Till sist upplystes om att en hkp ur FV i räddningstjänst skulle utkomma å franko till hösten.

Brev 5: FLYGVAPENNYTT nr 4/74 tog upp jubileumsfrimärksfrågan i ett öppet brev till Ove Rainer och exemplifierade med utländska frimärken med militärflyganknytning. Signaturen "Vaudeville" uppmanade O.R. att avgå om ej rättning mittåt företogs.

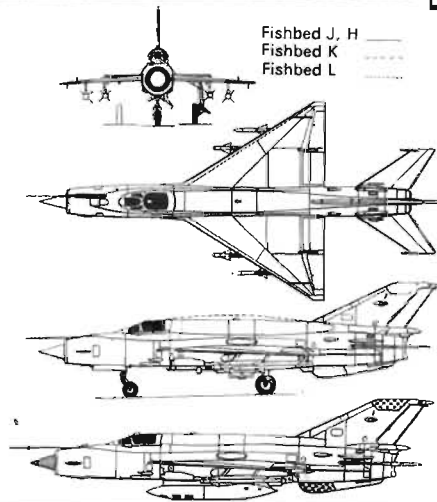
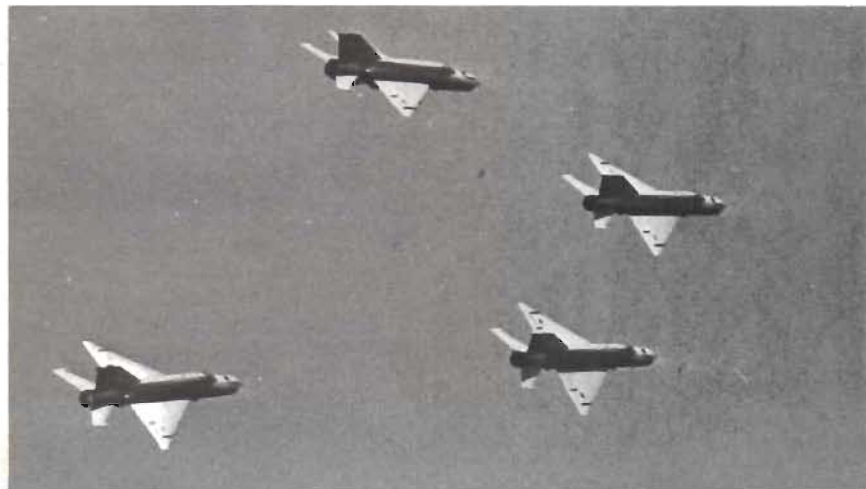
Brev 6: Svar inkom från gen.dir Ove Rainer (!!) 75-03-21, vilket kan studeras på sid 33.

Brev 7: Aterfinnes på sid 33.

Ovan t v: Första 2-plansteckningen någonsin publicerad av Su-19 (?) 'Fencer' A. Fpl som väntas till de 'Öst-Europeiska staterna' ca medio 1 år, har drag av F-111:an. Är ett nytt ryskt hot mot Nato. — Mer om den nya 'Öst-hotbilden' i nr 3/75.

● ● ● En sovjetisk besöksgrp om 32 man, med 6 MiG-21:or (= 'Fishbed' L) och 1 An-12:a, gästade FV den 9-13 juni. Bl a gjordes en flyguppvisning på F11, som gav ett ryckigt intryck. Speciellt 4:an hade svårt att hänga med (nedan). En pitch-up störning (gm ändvirvlar?) kunde slutat mycket illa. Dessutom körde grp-chen av taxibanan (th), men visade därmed Fpl:s utmärkta gräsegenskaper. — 3-plansteckningen längst th visar de senaste Fishbed-versionerna, som har förstärkta vingar (tar mer last) samt ökad bränslevolym (i ryggåsen). Har även en förbättrad jaktradar ('Jay Bird; även i Foxbat) och en kraftigare motor (som på lång höjd ryker kraftigt). Beväpning: AA-2 Atoll jaktrb (= 2 radar- + 2 IR-styrda) + en 23 mm 2-pios-kanon (GSch-23: 2000 skott). — Mer i nr 3/74. Foto: Jahn Charleville.

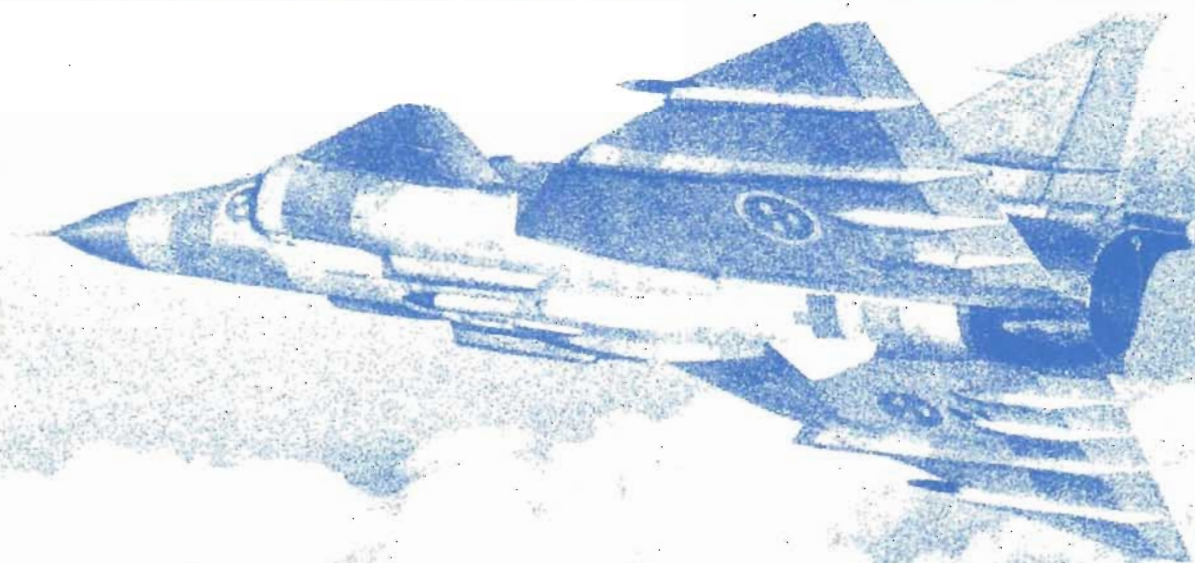
Sju F7-Viggas i luften och en F15-Vigg på marken

Tjänste
FÖRSVARSMAKTEN
Flygstaben
104 50 Stockholm 80

aktiv ↗
semester

FLYGATTACKSYSTEM 85, sid 7